

**Digita Oy:n epäilty määrävän markkina-aseman väärinkäyttö televisio- ja radio-
lähetyspalveluiden markkinoilla**

Sisällysluettelo

1 Asia	4
2 Osapuolet.....	4
3 Ratkaisu	4
4 Asian vireilletulo	4
5 Asiaselostus.....	5
5.1 Taustatietoja markkinoista	5
5.1.1 Televisiolähetyspalveluiden tekniikka.....	5
5.1.2 Radiolähetyspalveluiden tekniikka	7
5.2 Markkinaolosuhteet ja -rakenne.....	7
5.2.1 Digitaalinen televisio	7
5.2.2 Analoginen radio	8
5.3 Digitan Nelonen Medialle toimittamat palvelut.....	9
5.4 Lähetyspalvelumarkkinoiden erityissäätely.....	10
5.4.1 EU-tason sääntely.....	10
5.4.2 Kansallinen soveltaminen	11
5.4.3 Viestintäviraston käsillä olevaan asiaan liittyvät valvontatoimenpiteet	14
5.4.4 Toimenpidepyynnössä esiin tuotujen ongelmien suhde Viestintäviraston valvontatoimenpiteisiin	15
5.5 Digitan toiminnan taloudellinen kannattavuus.....	17
5.6 Osapuolten toiminta markkinoilla.....	20
5.6.1 Digitaalsiin televisiolähetyspalveluihin liittyvien palveluiden tarjoaminen kokonaispakettina.....	20
5.6.2 Nelonen Median viranomaisvelvoitteet.....	22
5.6.3 Digitan myymä vuorokautinen lähetysaika	22
5.6.4 Liikesuhteesta kieltäytyminen	24
6 Oikeudellinen arviointi	24
6.1 Relevantit markkinat	24
6.1.1 Televisiolähetyspalvelut	25
6.1.2 Radiolähetyspalvelut.....	26
6.2 Määrävä markkina-asema	26
6.2.1 Televisiolähetyspalvelut	27
6.2.2 Radiolähetyspalvelut.....	27
6.3 Vaikutus EU-jäsenvaltioiden väliseen kauppaan	27
6.4 Kilpailunrajoitusten arviointi ja ratkaisun perustelut	28
6.4.1 Yleistä	28
6.4.2 Sitominen	28
6.4.3 Kohtuuton hinnoittelu	29
6.4.4 Televisiolähetyspalveluiden epäilty kohtuuton hinnoittelu	29
6.4.5 Radiolähetyspalveluiden epäilty kohtuuton hinnoittelu.....	34
6.4.6 Digitaalsiin televisiolähetyspalveluihin liittyvien palveluiden tarjoaminen kokonaispakettina.....	35
6.4.7 Nelonen Median viranomaisvelvoitteet.....	37

6.4.8	Digitan myymä vuorokautinen lähetysaika	38
6.4.9	Liikesuhteesta kieltäytyminen	40
6.4.10	Yhteenveto	40
7	Sovelletut säännökset	41
8	Muutoksenhaku	41
9	Lisätiedot	42

1 Asia

Digita Oy:n epäilty määrävän markkina-aseman väärinkäyttö televisio- ja radiolähetyspalveluiden markkinoilla.

2 Osapuolet

Digita Oy, Helsinki

Toimenpidepyynnön tekijä

Sanoma Entertainment Finland Oy, Helsinki

3 Ratkaisu

Asia jätetään jäljempänä tarkemmin yksilöidyin osin (kohdat 6.4.4 , 6.4.5 ja 6.4.9) kohtuuttoman hinnoittelun ja liikesuhteesta kieltäytymisen epäilyjen osalta tutkimatta.

Muilta osin asia poistetaan käsittelystä.

4 Asian vireilletulo

1. Sanoma Entertainment Finland Oy:n / Nelonen Median¹ toimenpidepyyntö saapui Kilpailuvirastoon² 6.5.2010. Toimenpidepyyntö koski Digitan menettelyä maanpäällisillä digitaalisilla televisiolähetys-, maanpäällisillä analogisilla televisiolähetys- sekä maanpäällisillä analogisilla radiolähetysmarkkinoilla.
2. Käsillä olevan asian tullessa vireille oli KKV:ssa vireillä televisioyhtiöiden³ yhdessä alun perin Viestintävirastoon tekemä toimenpidepyyntö Digitan hinnoittelusta (dnro 352/61/2008). KKV:ssa asia tuli vireille 21.4.2008 Viestintäviraston tekemällä asian osittaisella siirrolla. Asian siirto KKV:oon koski Digitan hinnoittelua aikaisempien ajankohtien osalta, kun televisioyhtiöt olivat alun perin tehneet toimenpidepyynnön Viestintävirastoon sekä Digitan sen hetkisen että aikaisemman hinnoittelun osalta. Televisioyhtiöt valittivat osittaisesta siirrosta korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Korkein hallinto-oikeus teki asiassa ratkaisun⁴ 18.12.2009 ja hylkäsi valituksen edellä mainitun siirron osalta.
3. Televisioyhtiöt täydensivät ja laajensivat KKV:lle siirrettyä toimenpidepyyntöään 6.5.2010 esittäen Digitan syyllistyneen kilpailulain (ennen 1.11.2011

¹ Jäljempänä Nelonen Media.

² Kilpailuvirasto on yhdistynyt 1.1.2013 alkaen osaksi Kilpailu- ja kuluttajavirastoa. Nämä jäljempänä yhdessä KKV.

³ MTV Oy, Sanoma Television Oy (Nelonen Media), Subtv Oy, Suomen Urheilutelevisio Oy ja Yleisradio Oy.

⁴ Korkeimman hallinto-oikeuden päätös dnro 1899/2/08 (18.12.2009).

kilpailunrajoituslain) kieltämään kohtuuttomaan hinnoitteluun. Samassa yhteydessä Sanoma Entertainment Finland Oy / Nelonen Media teki lisäksi tämän päätöksen kohteena olevan erillisen, täydentävän toimenpidepyynnön, joka on osaksi päällekkäinen televisionyhtiöiden yhteisen toimenpidepyynnön kanssa.

4. Ajallisesti Nelonen Median toimenpidepyyntö kattoi televisiomarkkinoiden osalta ajan alkaen 30.8.2001 ja radiolähetysten osalta ajan alkaen 1.1.2007. Analogisten televisiolähetysmarkkinoiden osalta toimenpidepyyntö rajoittui päivämäärään 31.8.2007, jolloin analogiset televisiolähetykset loppuivat antenniverkossa. Digitan esitettiin toimenpidepyynnössä syyllistyneen kohtuuttoman hinnoittelun lisäksi sitoviin ja syrjiviin menettelyihin. Jotkut ongelmalliseksi esitetyistä menettelyistä on esitetty koskevan pelkätään digitaalisia televisiolähetysmarkkinoita.
5. Digitaalista televisiolähetys- ja analogista radiolähetysmarkkinaa koskevat asiat ovat olleet vielä edellä mainitun korkeimman hallinto-oikeuden 18.12.2009 tekemän ratkaisun jälkeenkin vireillä myös Viestintävirastossa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Viestintävirasto teki asioita koskevat päätökset⁵ 16.3.2010 ja 18.6.2010, joista toimenpidepyynnön tekijät valittivat korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Tämän jälkeen Viestintävirasto teetti Pöyry Telecom Oy:llä selvityksen Digitan valtakunnallisten säänneltyjen digitaalisten televisiopalveluiden hinnoittelun kustannussuuntatuneisuudesta, joka valmistui 19.5.2011. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi radiolähetysmarkkinoita koskevan valituksen 3.2.2012⁶ ja televisiomarkkinoita koskevan valituksen 7.5.2012⁷. Viimeksi mainitun päätöksen jälkeen viestintämarkkinain lain perusteella vuonna 2008 aloitettu Digitan hinnoittelua koskenut prosessi on saatu päätökseen, ja KKV:n tarvitsemat asian ratkaisun kannalta oleelliset tiedot ovat nyt olemassa.

5 Asiaselostus

5.1 Taustatietoja markkinoista

5.1.1 Televisiolähetyspalveluiden tekniikka

6. Nykyisin televisiosignaalin jakelu Suomessa on digitaalista. Analogiset televisiolähetykset lopetettiin maanpäällisessä antenniverkossa 31.8.2007.⁸
7. Digitaalinen televisiojakelu perustuu Euroopassa eurooppalaiseen The Digital Video Broadcasting Project -järjestön tuottamaan ja The European Telecommunications Institutun hyväksymään standardikokoelmaan: Nämä

⁵ Viestintäviraston päätös Digita Oy:n televisiolähetyspalveluiden hinnoittelusta 249/9313/2008 (16.3.2010) ja Viestintäviraston päätös Digita Oy:n radiolähetyspalveluiden hinnoittelun syrjimättömyydestä 349/9313/2010 (18.6.2010).

⁶ Korkeimman hallinto-oikeuden päätös dnro 2686/3/10.

⁷ Korkeimman hallinto-oikeuden päätös dnro 1386/3/10.

⁸ Viestintäviraston markkinakatsaus 3/2011.

DVB-standardit kuvaavat ne tekniikat, joita eri lähetysoympäristöissä käytetään.⁹

8. Digitaalinen televisiojako jaetaan verkosta riippumatta yleisesti kolmeen toisistaan erilliseen tekniseen osaan: 1. koostaminen, 2. siirto ja 3. lähettäminen. Näistä pelkästään lähettämisen standardit poikkeavat eri jakeluverkkojen (kaapeli-, satelliitti, IPTV- ja maanpäällinen antenniverkko) välillä.¹⁰
9. Koostamisella tarkoitetaan televisiokanavan kuvan ja/tai äänen pakkaamista reaaliaikaiseksi digitaaliseksi 010101-muotoisesta bittivirrasta koostuvaksi signaaliksi, joka edelleen koostetaan kanavanipuksi. Koostamiseen sisältyy tyypillisesti enkoodaus-, multipleksaus ja SI-palvelut. DVB-MPEG standardi määrittelee enkoodauksessa käytettävät tekniikat ja DVB-SI standardi multipleksauksessa sekä SI-palvelussa käytettävät tekniikat.¹¹
10. Siirrolla tarkoitetaan siirtoa edelleen lähettimien (antenniverkko) tai esimerkiksi vahvistimien (kaapeliverkko) sijaintipaikkaan. DVB-standardit eivät rajoita siirrossa käytettäviä tekniikoita, vaan käytettäväksi soveltuvat normaalihin digitaalisen datasiirron standardeihin perustuvat tekniikat.¹²
11. Lähettämällä tarkoitetaan signaalin lähettämistä kotitalouksien vastaanotettavaksi valittua jakeluverkkoa pitkin. Maanpäällisessä antenniverkossa kotitaloudet vastaanottavat vapaasti etenevillä radioaalloilla kulkevan signaalin omalla vastaanottoantennillaan. DVB-T standardi määrittelee maanpäällisen antenniverkon lähettämässä käytettävät tekniikat.¹³
12. Käsillä oleva asia koskee Digitan hallitsemisissa kanavanipuissa siirrettävien peruslaatuisten (Standard Definition - SD) televisiokanavien lähetysoalveluita. Näissä kanavanipuissa ohjelmat lähetään DVB-T standardin mukaisena. Antenniverkossa on nykyään lähetysoalveluita tarjoamassa Digitan lisäksi myös Anvia Oy ja DNA Oy, joiden hallitsemisissa kanavanipuissa on mahdollista vastaanottaa sekä teräväpiirtolähetyksiä (High Definition - HD) että peruslaatuista lähetyksiä. Näissä kanavanipuissa ohjelmat lähetään DVB-T2 standardin mukaisena.¹⁴ DVB-T2-tekniikalla lähetettyjen tv-kanavien vastaanottaminen edellyttää digiboksia tai televisiota, jossa on sisäänrakennettu DVB-T2-vastaanotin.¹⁵

⁹ Digitan vastine 22.8.2011.

¹⁰ Digitan vastine 22.8.2011.

¹¹ Digitan vastine 22.8.2011.

¹² Digitan vastine 22.8.2011.

¹³ Digitan vastine 22.8.2011.

¹⁴ www.lvm.fi.

¹⁵ <http://www.viestintavirasto.fi/index/radiolaitteet/digi-lahetystenvastaanotto.html>

5.1.2 Radiolähetyspalveluiden tekniikka

13. Radiolähetysten jakelu Suomessa on analogista. Digitaalisten radiolähetyspalveluiden kaupallinen markkina ei ole käynnistynyt.¹⁶
14. Analoginen radiojakelu koostuu 1. ohjelmistojen siirrosta lähetykskeskuksista siirtoverkkoa pitkin lähetinasemille sekä 2. niiden lähettämistä radiolähetinasemilta vapaasti etenevillä radioaalloilla loppukäyttäjien vastaanotettaviksi.¹⁷

5.2 Markkinaolosuhteet ja -rakenne

5.2.1 Digitaalinen televisio

15. Televisiopalveluita voidaan toimittaa koteihin eri jakeluteiden kautta, joita ovat maanpäällinen antenniverkko, kaapelitelevisioverkko, laajakaistaverkko (IPTV) ja satelliittilähetykset. Maanpäällinen antenniverkko on kattavuudeltaan ylivoimainen jakelutie, sillä se kattaa käytännössä koko maan. Hieman runsaat puolet (51 %) tv-talouksista vastaanotti vuoden 2011 puolella välissä televisiolähetykset ensisijaisesti antenniverkon kautta.¹⁸
16. Kaapelitelevisioverkko on myös merkittävä jakelukanava, sillä noin puolet tv-talouksista (49 %) vastaanotti vuoden 2011 puolella välissä televisiolähetykset kaapelitelevisioverkon kautta.¹⁹ Vaikka kaapelitelevisioverkko voi olla paikallisesti hyvinkin kattava, sen maantieteellinen kattavuus ei ole läheskään antenniverkon luokkaa. Maantieteellisesti sen peitto on huomattavasti väestöpeittoa vähäisempi.²⁰
17. Muiden jakeluteiden merkitys on vielä vähäinen. Kaapeli- ja antennivastaanottoa lähinnä täydentävän satelliittivastaanoton osuus oli vuoden 2011 puolella välissä noin 5 prosenttia. IPTV:n kautta televisiolähetyksiä taas seurasi neljä prosenttia kaikista tv-talouksista. Määrä oli vielä vähäinen, mutta oli lähes kaksinkertaistunut puolella vuodessa.²¹ Eri jakelutapojen osuudet yhteenlaskettuna ylittää 100 %, koska jotkut tv-taloudet vastaanottavat lähetyksiä useamman kuin yhden jakelutien kautta. IPTV:n kasvu vaikuttaa sittemmin jatkuneen, sillä Finnpanelin TV-mittaritutkimuksen mukaan²² IPTV-talouksien osuus kaikista tv-talouksista oli alkuvuonna 2013 12 %.

¹⁶ Viestintäviraston Digitaalisen koskeva päätös huomattavasta markkinavoimasta TV- ja radiolähetyspalvelujen tukumarkkinalla 1668/934/2008 (10.11.2008).

¹⁷ Viestintäviraston Digitaalisen koskeva päätös huomattavasta markkinavoimasta TV- ja radiolähetyspalvelujen tukumarkkinalla 1668/934/2008 (10.11.2008).

¹⁸ Viestintäviraston markkinakatsaus 3/2011.

¹⁹ Viestintäviraston markkinakatsaus 3/2011.

²⁰ Viestintäviraston Digitaalisen koskeva päätös huomattavasta markkinavoimasta TV- ja radiolähetyspalvelujen tukumarkkinalla 1668/934/2008 (10.11.2008).

²¹ Viestintäviraston markkinakatsaus 3/2011.

²² Finnpanelin lehdistötiedote 6.2.2013.

18. Peruslaatuksille televisiölähetyksille on tullut tarjolle vaihtoehtoisia jakeluteitä myös antenniverkkoon sen jälkeen, kun kaikissa DNA:n ja Anvian hallitsemisissa antenniverkon kanavananipuissa on vuoden 2009 ja 2010 toimilupamuutosten jälkeen ollut mahdollista lähettää myös peruslaatuksia televisiölähetyksiä. Televisiotoimijoiden on tullut hakea ohjelmistotoimiluvat kuitenkin tiettyyn kanavanippuun, joten kanavan siirtäminen toiseen kanavanippuun vaatii toimiluvan muutoksen. Lisäksi muiden kanavanippujen kautta saavutettava peitto tulee käytännössä olemaan pitkään rajallinen, koska jo pelkästään käyttäjien laitekannan uusiutuminen siten, että vastaanottimet laajalti tukevat uusissa kanavanipuissa käytettyä tekniikkaa, tulee todennäköisesti viemään useita vuosia (katso kappale 12).
19. Täten valtakunnalliseen toimintaan riittävää peittoa ei lähitulevaisuudessa ole saatavissa DNA:n tai Anvian antenniverkon, kaapelitelevisioverkon tai muun jakelutien välityksellä. Jos televisiotoimija tukeutuu täysin muihin jakeluteihin kuin Digitan hallitsemiin antenniverkon kanavanippuihin, jää saavutettava väestöpeitto tällä hetkellä selvästi Digitan verkon tarjoamaa väestöpeittoa²³ alemmaksi, varsinkin kun otetaan huomioon vaihtoehtoisten antenniverkkojen riippuvaisuus käyttäjien laitekannan uusiutumisesta.
20. Digitaalisen televisiotoiminnan nykyiset verkko- ja ohjelmistotoimiluvat päättyvät vuonna 2016. Päätökset vuonna 2017 voimaan tulevista television verkkotoimiluvista on tarkoitus tehdä jo vuoden 2014 aikana²⁴. Edellä kuvatut asetelmat myös maanpäällisillä digitaalisilla televisiölähetyksillä saattavat siten muuttua jo lähivuosien aikana.

5.2.2 Analoginen radio

21. Radiopalveluita voidaan periaatteessa toimittaa koteihin maanpäällisen antenniverkon lisäksi myös Internetin kautta. Radion kuuntelu tapahtuu kuitenkin nykyisin vielä pääsääntöisesti maanpäällisen antenniverkon välityksellä. Esimerkiksi autokuuluvuus on Internet-radion kohdalla puute.²⁵
22. Maanpäällisen antenniverkon radiolähetyksillä voidaan jakaa valtakunnallisiin, laajapeittoisiin ja paikallisiin/alueellisiin markkinoihin. Digitan lisäksi radiolähetyksien tukumarkkinoilla toimii Telemast Nordic Oy²⁶.
23. Suomessa on tällä hetkellä kymmenen kaupallista radioverkkoa, joista jokainen muodostaa joko valtakunnallisen tai laajapeittoisen radiokanavan. Näiden lisäksi Suomessa toimii kaksi kaupallista kaupunkiverkkoa, alueellisia ja paikallisia kaupallisia radiokanavia sekä Yleisradion valtakunnallisia

²³ Digitan A- ja B-kanavaniput tarjoavat 99,9 %, C-kanavanippu tarjoaa noin 90 % ja E-kanavanippu noin 95 %:n laskennallisen väestöpeiton Manner-Suomen väestöstä (Digitan internet-sivut). Esimerkiksi Ylen TV1- ja TV2-kanavat sijaitsevat kanavanipussa A ja MTV3 ja Nelonen kanavanipussa B.

²⁴ LVM:n tiedote 27.2.2013.

²⁵ Viestintäviraston Digitaaleja koskeva päätös huomattavasta markkinavoimasta TV- ja radiolähetyksien tukumarkkinoilla 1668/934/2008 (10.11.2008), sekä KKV:n ja Telemastin välinen tapaaminen 28.2.2012.

²⁶ Jäljempänä Telemast.

ja maakunnallisia kanavia. Alueellisten lupien perusteella on muodostettu myös kaksi laajan peittoalueen radiokanavakokonaisuutta.²⁷

24. Viime vuosina suurempien lähetystehojen myöntäminen kaupallisille radioverkoille on yleistynyt asteittaisesti. Ennen vuotta 2007 yli 1 kW:n tehoja oli muutamia yksittäisiä taajuuksia lukuun ottamatta Radio Novalla. Vuodesta 2007 lähtien kaupallisille radiokanaville myönnettyjä tehoja on korotettu useaan otteeseen, viimeksi syksyllä 2012.²⁸
25. Edellä kuvatussa kehityksestä johtuen Telemast ei määrittele tarkkaa rajaa suurteholähetyksille, vaan tarkoittaa termillä lähinnä korkeampia tehoja, kuin mitä Viestintävirasto sallii lähettämiseksi sen omista kaupunkien läheisyydessä sijaitsevista mastoista.²⁹ Digitan mukaan suurteholähtimä-/lähtimä pidetään yleensä yli 3 kW lähtimiä.³⁰
26. Telemastilla on omia Digitan korkeita mastoja matalampia mastoja joissakin suurissa asutuskeskuksissa, mutta vaikka sallittuja tehoja on monin paikoin korotettu myös näistä mastoista, on tehojen käyttö niissä Digitan korkeita mastoja rajoitetumpaa. Suurtehotajuuksilla ja Digitan mastojen suurella antennikorkeudella saavutetaan Telemastin mukaan radiokanaville tärkeää laajaa kokonaisuuluuutta.³¹
27. Suurteholähtämisellä *ei saada välttämättä aikaan* optimaalista sisäkuuluuutta, vaan sen saa usein parhaiten aikaan asutuskeskuksiin tai niiden välittömään läheisyyteen sijoitetuilla tukiasemilla ja pienteholähtimillä. Digitan asemat sijaitsevat tyypillisesti jopa noin 50 kilometrin päässä kaupungeista. Telemastin mastot ovat Digitan mukaan tässä mielessä erinomaisessa asemassa, sillä ne sijaitsevat useimmiten lähellä kaupunkien keskustaa.³²

5.3 Digitan Nelonen Medialle toimittamat palvelut

28. Digita on toimittanut maanpäällisten televisiolähetysten kapasiteettia Nelonen Medialle [...] ³³ ³⁴ Analogisiin televisiolähtäksiin liittyvää kapasiteettia Nelonen Media on hankkinut Digitalta [...]. Digitaalisiin televisiolähtäksiin liittyvää kapasiteettia Nelonen Media hankkii Digitalta yhä.
29. Digita tarjoaa tuotenimellä "DVB-T-kapasiteettipalvelu" -kokonaisuutta, joka sisältää digitaalisten televisiolähetysten koostamis- (multipleksaus- ja SI-

²⁷ KKV:n ja Telemastin välinen tapaaminen 28.2.2012, Puhelinmuistio Telemast - KKV + Telemastin kommentit 14.3.2012, Telemastin kommentit 28.2.2013 sekä LVM:n ja Digitan internet-sivut.

²⁸ KKV:n ja Telemastin välinen tapaaminen 28.2.2012 ja Telemastin kommentit 28.2.2013.

²⁹ Telemastin kommentit 28.2.2013.

³⁰ Digitan vastine 30.11.2012.

³¹ KKV:n ja Telemastin välinen tapaaminen 28.2.2012 ja Telemastin kommentit 28.2.2013.

³² Digitan vastine 30.11.2012 ja Telemastin kommentit 28.2.2013.

³³ Hakasulkeisiin merkityissä kohdissa tieto on poistettu liikesalaisuutena.

³⁴ Nelonen Median toimittaman selvityksen täsmennys 13.5.2011.

palvelu), siirto- ja lähetysoalvelun.³⁵ DVB-T-kapasiteettipalvelua Digita on toimittanut Nelonen Medialle [...].³⁶

30. Analogisiin radiolähetyksiin liittyvää kapasiteettia Nelonen Media on hankkinut Digitalta [...], jolloin Nelonen Median radioasemat aloittivat toimilupiansa mukaisen toimintansa.³⁷ Myös tätä kapasiteettia Nelonen Media hankkii Digitalta yhä.
31. Nelonen Media on toimenpidepyynnössään esittänyt väärinkäyttöepäilyjensä kohdistuvan edellä mainittuihin ajankohtiin kokonaisuudessaan.

5.4 Lähetysoalvelumarkkinoiden erityissääntely

5.4.1 EU-tason sääntely

32. Valtakunnallisten maanpäällisten televisio- ja radiolähetysoalveluiden markkinat ovat olleet Suomessa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2002/21/EY perustuvan ennakkosääntelyn alaisia vuodesta 2004 lähtien. Euroopan komissio antoi 11.2.2003 direktiivin perusteella suosituksen 2003/311/EY, jossa komissio nimesi ne tuote- ja palvelumarkkinat, joilla ennakkosääntely voi olla perusteltua. Komissio esitti rajanneensa tuotemarkkinat tässä suosituksessa kilpailuoikeuden periaatteita noudattaen, kuten direktiivin 2002/21/EY 15 artiklan 1 kohdassa edellytetään. Lähetysoalvelut oli yksi mahdollisesti ennakkosääntelyn piiriin tulevista tuote- ja palvelumarkkinoista.
33. Kansallisten sääntelyviranomaisten oli määriteltävä kilpailulainsäädännön periaatteiden mukaisesti kansallisia olosuhteita vastaavat merkitykselliset markkinat, erityisesti alueellaan vallitsevat merkitykselliset maantieteelliset markkinat. Kansallisten sääntelyviranomaisten tuli ottaa edellä viitattu suositus sekä komission markkina-analyysia ja huomattavan markkinavoiman arviointia koskevat ja kilpailulainsäädännön periaatteiden kanssa yhdenmukaiset suuntaviivat³⁸ mahdollisimman tarkasti huomioon.³⁹
34. Komission suuntaviivojen mukaan merkittävän markkinavoiman⁴⁰ käsite on direktiiviin 2002/21/EY perustuvassa sääntelyjärjestelmässä yhdenmukaistettu määräävän markkina-aseman käsitteen kanssa siten, että sääntelyviranomaiset ovat merkittävää markkinavoimaa koskevissa päätöksissään sidottuja EU tuomioistuinten 82 artiklaa koskevaan tapauskäytäntöön. Sääntelyviranomaisten tulee asettaa velvoitteita yrityksille pelkästään sellaisilla markkinoilla, joilla kilpailu ei ole tehokasta, johtuen juuri kyseisten

³⁵ Digitan vastine 22.8.2011.

³⁶ Digitan vastine 1.2.2012.

³⁷ Nelonen median toimittaman selvityksen täsmennys 13.5.2011.

³⁸ Commission guidelines on market analysis and the assessment of significant market power under the Community regulatory framework for electronic communications networks and services (2002/C 165/03).

³⁹ Direktiivi 2002/21/EY 15 artikla, kohta 3.

⁴⁰ Ennakkosääntelyn velvoitteita asetetaan merkittävän markkinavoiman yrityksille.

yritysten huomattavasta markkinavoimasta, joka käsitteenä siis vastaa määräävää markkina-asemaa. Ennakkosääntelyn mukainen markkina-aseman arviointi poikkeaa luonteeltaan 82 artiklan mukaisesta taaksepäin katsovasta (ex-post) arvioinnista siinä, että ennakkosääntelyn arviointi on eteenpäin katsovaa (ex-ante). Tämä aiheuttaa joitakin menetelmällisiä eroja tavassa arvioida markkina-asemaa.⁴¹

35. Komission suosituksessa 2003/311/EY on otettu huomioon joustava siirtyminen vuoden 1998 sääntelyjärjestelmästä uuteen järjestelmään siten, että aikaisemmassa sääntelyjärjestelmässä ennakkosääntelyn piirissä olleet teulealan alueet vaikuttivat suositukseen sisällytettäviin markkinoihin. Näin huolehdittiin siitä, että kansalliset sääntelyviranomaiset kävisivät läpi asetetut veloitteet uuden sääntelyjärjestelmän mukaisesti.⁴² Tulevissa suosituksen versioissa mahdollisen ennakkosääntelyn jatkamisen tarvetta kyseisillä markkinoilla tarkastellaan ajoittain kolmella kumulatiivisella kriteerillä: 1. suuret ja pysyväisluonteiset esteet markkinoille pääsulle, 2. markkinoiden rakenne ei ole omiaan johtamaan todelliseen kilpailuun merkityksellisellä aikavälillä, sekä 3. kilpailuoikeuden soveltaminen ei yksin riittäisi korjataan asianomaisia markkinahäiriöitä.⁴³
36. Komissio antoi 17.12.2007 uuden suosituksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/21/EY mukaisesti ennakkosääntelyn alaisiksi tulevista merkityksellisistä tuote- ja palvelumarkkinoista sähköisen viestinnän alalla⁴⁴. Uudessa suosituksessa lähetysoalveluja ei enää ole nimetty markkinoiksi, joilla ennakkosääntely voi olla perusteltua. Suosituksessa luetellut markkinat on nimetty edellä mainittujen kolmen kumulatiivisen perusteen mukaan. Jos tiettyjä markkinoita ei ole mainittu suosituksessa, kansalliset sääntelyviranomaiset voivat saattaa sellaiset markkinat ennakkosääntelyn alaisiksi vain siinä tapauksessa että samat kolme perustetta täyttyy markkinoiden kohdalla kansallisella tasolla. Lisäksi kansallisten sääntelyviranomaisten tulee luonnollisesti suorittaa näiden markkinoiden osalta markkina-analyysi ja markkinavoiman arviointi kilpailuoikeudellisten periaatteiden mukaisesti, kuten edellä kohdissa 33 ja 34 on määritelty.

5.4.2 Kansallinen soveltaminen

37. Viestintävirasto teki suositukseen 2003/311/EY perustuen 3.9.2004 lähetysoalvelumarkkinoita koskevan huomattavan markkinavoiman päätöksen⁴⁵. Kyseisen päätöksen mukaan Digitaalla todettiin olevan Manner-

⁴¹ Suuntaviivat 2002/C 165/03, kohdat 5 ja 70.

⁴² Komission suositus 2003/311/EY, kohdat 3 ja 4.

⁴³ Komission suositus 2003/311/EY, kohta 16.

⁴⁴ Komission suositus sähköisten viestintäverkkojen ja -palveluiden yhteisestä sääntelyjärjestelmästä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/21/EY mukaisesti ennakkosääntelyn alaisiksi tulevista merkityksellisistä tuote- ja palvelumarkkinoista sähköisen viestinnän alalla (2007/879/EY) 17.12.2007.

⁴⁵ Viestintäviraston Digitaalla koskeva päätös huomattavasta markkinavoimasta televisio- ja radiotoiminnan lähetysoalveluiden markkinoilla sisällön lähettämiseksi loppukäyttäjille 183/934/2004 (3.9.2004).

Suomessa huomattava markkinavoima seuraavilla merkityksellisillä markkinoilla:

- Digitaalisten valtakunnallisten maanpäällisten televisiolähetyspalveluiden markkinoilla kanavanipun koostamispalveluissa, siirtopalveluissa ja lähetinverkkopalveluissa verkkotoimilupien mukaisissa kanavanipuissa A, B ja C.
- Analogisten valtakunnallisten maanpäällisten televisiolähetyspalveluiden markkinoilla siirtopalveluissa ja lähetinverkkopalveluissa.
- Digitaalisten valtakunnallisten maanpäällisten radiolähetyspalveluiden markkinoilla kanavanipun koostamispalveluissa, siirtopalveluissa ja lähetinverkkopalveluissa.
- Analogisten valtakunnallisten maanpäällisten radiolähetyspalveluiden markkinoilla siirtopalveluissa ja lähetinverkkopalveluissa.

38. Digitalle on päätöksessä asetettiin seuraavat velvollisuudet:

- velvollisuus luovuttaa maanpäällisen joukkoviestintäverkon kapasiteettia (digitaalinen verkko)
- toimitusehtojen ja hinnaston julkaisuvelvollisuus (digitaalisille palveluille)
- hinnoittelua ja muita ehtoja koskevat velvollisuudet (kustannussuuntuneisuus, syrjimättömyys, sekä muutoinkin syrjimättömät ehdot kaikkien HMOV-palveluiden osalta)
- velvollisuus käyttää kustannuslaskentajärjestelmää
- eriyttämisvelvollisuus (kaikkien HMOV-palveluiden osalta).

39. Viestintävirasto teki suositukseen 2007/879/EY perustuen 10.11.2008 lähetyspalvelumarkkinoita koskevan huomattavan markkinavoiman päätöksen⁴⁶. Kyseisen päätöksen mukaan Digitalilla todettiin olevan huomattava markkinavoima seuraavilla merkityksellisillä markkinoilla:

- Digitaalisten valtakunnallisten maanpäällisten televisiolähetyspalveluiden markkinoilla kanavanipun koostamispalveluissa, siirtopalveluissa ja lähetinverkkopalveluissa verkkotoimilupien mukaisissa kanavanipuissa A, B, C ja E.

⁴⁶ Viestintäviraston Digitalia koskeva päätös huomattavasta markkinavoimasta TV- ja radiolähetyspalvelujen tukumarkkinalla 1668/934/2008 (10.11.2008).

- Analogisten valtakunnallisten maanpäällisten radiolähetyspalveluiden markkinoilla siirtopalveluissa ja lähetinverkkopalveluissa.

Kumpikin markkina katsottiin Suomen laajuiseksi, pois lukien Ahvenanmaan maakunta.

40. Digitaalisten televisiolähetysten markkinoilla Digitalle on päätöksessä asetettu seuraavat velvollisuudet:
 - Velvollisuus vuokrata antennipaikka
 - velvollisuus luovuttaa maanpäällisen joukkoviestintäverkon kapasiteettia
 - toimitusehtojen ja hinnaston julkaisuvelvollisuus
 - hinnoittelua ja muita ehtoja koskevat velvollisuudet (kustannussuuntauneisuus, syrjimättömyys, sekä muutoinkin syrjimättömät ehdot)
 - velvollisuus käyttää kustannuslaskentajärjestelmää
 - eriyttämisvelvollisuus.

41. Analogisten radiolähetyspalveluiden markkinoilla Digitalle on päätöksessä asetettu seuraavat velvollisuudet:
 - Velvollisuus vuokrata antennipaikka
 - velvollisuus vuokrata maanpäällistä joukkoviestintäverkkoa
 - toimitusehtojen ja hinnaston julkaisuvelvollisuus
 - hinnoittelua ja muita ehtoja koskevat velvollisuudet (syrjimättömyys ja muutoinkin syrjimättömät ehdot).
 - Viestintävirasto poisti tämän markkinan osalta Digitalle aikaisemmin asetetut velvollisuudet noudattaen kustannussuuntautunutta hinnoittelua, käyttää kustannuslaskentajärjestelmää sekä eriyttää säännelty toiminto yhtiön muusta palveluntarjonnasta.

42. Vuosien 2004 ja 2008 ennakkosääntelyn mukaisissa huomattavan markkinoimien päätöksissä hyödykemarkkinat määriteltiin siten, että digitaalisten valtakunnallisten maanpäällisten televisiolähetyspalveluiden markkinat koostuivat televisio-ohjelmistojen siirto- ja lähetyspalveluista sekä koostamispalveluista, ja analogisten valtakunnallisten maanpäällisten radio- ja televisiolähetyspalveluiden markkinat koostuivat ohjelmistojen siirto- ja lähetyspalveluista.

43. Viestintäviraston asettamien velvoitteiden lisäksi viestintämarkkinalain 10 §:ssä säädetään verkkotoimiluvan sisällöstä siten, että toimilupa voidaan myöntää sillä ehdolla, että toimiluvan haltija omalta osaltaan huolehti siitä, että ohjelmistoluvan haltijat saavat käytettäväkseen toiminnan harjoittamiseen tarvittavan kapasiteetin. Toimilupaviranomaisen on säännöksen mukaan edellä mainituilla toimilupaehdoilla huolehdittava siitä, että mainitut televisio- ja radiotoiminnan harjoittajat saavat kaikissa tilanteissa käytettäväkseen toiminnan harjoittamiseen tarvittavan kapasiteetin. Säännöksen sisältö oli 15.5.2010 asti⁴⁷ sellainen, että kapasiteetti tuli tarjota kustannussuuntautuneeseen hintaan. Sittemmin laista on poistettu kustannussuuntautunutta hinnoittelua koskenut osuus.
44. Ennen Viestintäviraston asettamien velvoitteiden voimaantuloa Digitalle oli asetettu alkaen 1.7.2002 huomattavan markkinavoiman asema liikenne- ja viestintäministeriön päätöksillä⁴⁸. Samassa yhteydessä 1.7.2002 telemarkkinalain 18 §:ään tehtiin lisäys, jonka mukaan teleyritysten keskinäisten maksujen tuli olla tasapuoliset ja kohtuulliset suoritteiden tuottamisesta aiheutuneisiin kustannuksiin nähden, kun "maksun perii analogisen maanpäällisen televisio- ja radioverkon käyttämisestä televisio- ja radioverkon omistaja tai haltija, jolla on huomattava markkinavoima". Tämä velvoite säilyi nykyisin voimassa olevan viestintämarkkinalain (393/2003) siirtymäsäännösten perusteella voimassa, kunnes Viestintävirasto oli ensimmäistä kertaa tehnyt uuden viestintämarkkinalain 17 §:n mukaisen markkina-analyysin ja sen seurauksena asettanut teleyrityksille kyseisen lain mukaiset oikeudet ja velvollisuudet.

5.4.3 Viestintäviraston käsillä olevaan asiaan liittyvät valvontatoimenpiteet

45. Digitan Nelonen Medialle toimittama digitaalinen televisiolähetyspalvelu on edellisessä luvussa selostetun mukaisesti pääosin ollut Viestintäviraston asettaman kustannussuuntautuneisuusvelvoitteen alaista toimintaa 20.9.2004 alkaen. Viestintäviraston 3.9.2004 asettama ja 20.9.2004 voimaantullut velvoite ei koskenut kuitenkaan kanavanippua E, johon Digita sai toimiluvan⁴⁹ 15.6.2006. Digita koskevassa 10.11.2008 tehdyssä huomattavan markkinavoiman päätöksessä asetettiin velvoite koskemaan myös kanavanippua E. Analogista televisiolähetyspalvelua mainittu velvoite koski 31.8.2007 asti.⁵⁰
46. Viestintävirasto on selvittänyt, onko Digita noudattanut sille asetettua kustannussuuntautuneisuusvelvoitetta digitaalisilla televisiolähetysmarkkinoilla. Viestintävirasto teki selvitystensä perusteella 23.5.2008 Digitan digitaalisen

⁴⁷ Ainakin alkaen nykyisen viestintämarkkinalain 393/2003 voimaantulosta 23.5.2003.

⁴⁸ DN:o 862/32/2002 ja DN:o 1/32/2003. Nämä päätökset eivät perustuneet vielä edellä kuvattuun direktiiviin 2002/21/EY perustuvaan sääntelyjärjestelmään, jossa huomattavan markkinavoiman käsite oli yhdenmukaistettu määräävän markkina-aseman käsitteen kanssa.

⁴⁹ Myös kanavanippua E koskevan hinnoittelun on tullut kuitenkin toimiluvan perusteella olla kustannussuuntautunutta myös sillä aikavälillä, kuin varsinainen huomattavan markkinavoiman päätös ei ole sitä koskenut (katso kohta 43).

⁵⁰ katso luku 5.4.2 .

televisiolähetyspalvelun hinnoittelua koskevan päätöksen, jonka mukaan Digitan hinnaston mukainen kapasiteetin (all time) hinta 1 Mbit/s nopeudella ja vähintään vuoden mittaisena sopimuksena oli yhtiölle Viestintäviraston päätöksessä 3.9.2004, Dnro 183/934/2004 asetettujen velvoitteiden ja viestintämarkkinalain 84 §:n mukaisesti kustannussuuntautunut. Muiden hinnastossa esitettyjen lähetyssajankohdasta, lähetyssnopeudesta tai sopimuskauden pituudesta riippuvien hintojen osalta Digita ei ollut päätöksen mukaan osoittanut niiden kustannussuuntautuneisuutta eikä syrjimättömyyttä. Viestintäviraston päätös koski pelkästään kanavanippuja A, B ja C. Päätöksen tekohetkellä voimassa ollut huomattavan markkinavoiman päätös ei koskenut edellä kuvatusti kanavanippua E.

47. Digita toimitti Viestintävirastolle 15.8.2008 päätöksessä edellytetyllä tavalla muutetun hinnaston⁵¹ perusteluineen. Muutokset koskivat niitä hinnastossa esitettyjä hintoja, joiden kustannussuuntautuneisuutta ja syrjimättömyyttä Digita ei ollut osoittanut. Digita oli poistanut hinnastostaan lähetyssnopeuden ja sopimuskauden pituuden mukaan määräytyvät hinnat. Sen sijaan lähetyssajankohdasta riippuviin hintoihin Digita on tehnyt pieniä muutoksia.⁵² Viestintävirasto totesi 23.9.2008, että uusi hinnasto noudattaa viraston 23.5.2008 antamaa päätöstä.
48. Korkein hallinto-oikeus kumosi 18.12.2009 edellä viitatus Viestintäviraston digitaalisten televisiolähetyspalveluiden all time hintaa 1 Mbit/s nopeudella ja vähintään vuoden mittaisena sopimuksena koskevan päätöksen ja palautti asian sille tältä osin uudelleen käsiteltäväksi. Viestintäviraston päätöksen perustelut eivät olleet korkeimman hallinto-oikeuden mukaan riittäviä.
49. Viestintävirasto on tehnyt digitaalisten televisiolähetyspalveluiden hinnoittelua koskien uuden perustellumman päätöksen 16.3.2010. Sisällöllisesti asian ratkaisu ei muuttunut. Päätöksestä tuli lainvoimainen 7.5.2012, kun korkein hallinto-oikeus hylkäsi⁵³ asiasta tehdyn valituksen.

5.4.4 Toimenpidepyynnössä esiin tuotujen ongelmien suhde Viestintäviraston valvontatoimenpiteisiin

50. Nelonen Media on KKV:lle osoittamassaan toimenpidepyynnössä kiinnittänyt huomiota lähetyssajankohdasta rakennuksiin, mastoihin ja maa-alueisiin sitoutuneen pääoman arvostamiseen (jälleenhankintahintaan) ja erityisesti arvostamisessa käytettyihin menetelmiin.⁵⁴ Viestintävirasto on digitaalisia televisiolähetyksiä koskevassa päätöksessään (16.3.2010) tarkastellut Digitan digitaaliseen televisiolähetyspalveluun sitoutunutta pääomaa ja sen arvostamisessa käytettyjä menetelmiä, mukaan lukien Nelonen Median viit-

⁵¹ Hinnasto tuli voimaan 1.10.2008.

⁵² Esim. Digitan DVB-T-kapasiteetin hinnastot 1.10.2008 ja 1.1.2011 kanavanippu A ja B, kanavanippu C ja kanavanippu E.

⁵³ Korkeimman hallinto-oikeuden päätös dnro 1386/3/10.

⁵⁴ Nelonen Media toimenpidepyyntö 6.5.2010.

taamat kysymykset. [...]. Viestintävirastolla ei ollut huomauttamista Digitan esittämään digitaalisen televisiolähetysverkon jälleenhankintahintaan.

51. Nelonen Media on lisäksi kiinnittänyt huomiota Digitan muuttamaan poistokäytäntöön. [...]. Koska Viestintävirasto käyttää sääntelyssään kirjanpidon pitoaikoja, tarkoitti muutos Nelonen Median mukaan sitä, että moni masto tuli mukaan uuteen poistosuunnitelmaan ja sai tasearvon jopa vuosikymmeniksi, vaikka ne olisi jo poistettu tai olisivat olleet pian poistumassa kirjanpidosta.⁵⁵ Viestintävirasto on päätöksessään (16.3.2010) ottanut asiaan kantaa: "Kirjanpidossa toteutetulla muutoksella ei ole ollut vaikutusta säänneltyjen tuotteiden hinnoitteluun, sillä Digitan hinnoittelulaskelmat ovat jo ennen 1.1.2006 alkanutta tilikautta perustuneet pidempiin, teknistaloudellista pitoaikaa vastaaviin poistoaikoihin."
52. Nelonen Median mukaan Digita käyttää sopimuksissaan hinnanmäärityksiin ja -korotuksiin erityistä laskentakaavaa, jonka käyttäminen johtaa siihen, että kukin Digitalta palvelua ostava taho joutuu maksamaan tietyn osan kaikista Digitan infrastruktuurikustannuksista, käytti se niitä tai ei. Laskentakaava ei ole Nelonen medialle läpinäkyvä. Kyseinen laskentakaava, jolla Digita kohdistaa lähetinverkkopalveluiden kustannukset eri kanavanipuille, on keskeinen osa Viestintäviraston valvomaan kustannussuuntautuneeseen hinnoitteluun liittyvää kustannusten kohdentamista. Viestintävirasto on päätöksessään (16.3.2010) ottanut malliin kantaa seuraavasti: "Saamiensa selvitysten perusteella Viestintävirasto katsoo, että digitaalisista televisiolähetyspalveluista aiheutuneiden kustannusten kohdentaminen kanavanipuille on tehty Viestintäviraston hyväksymiä periaatteita noudattaen."
53. Nelonen Media epäilee, että Digita on saattanut siirtää televisiolähetyspalveluista saatavia tuloja muihin palveluihin tai vastaavasti kohdistaa muihin palveluihin kohdistuvia kustannuksia HMV-säännelyihin palveluihin. Lisäksi Nelonen Median käsityksen mukaan Digitan käyttö- ja yleiskustannusten suuri osuus osoittaa erittäin suurta tehottomuutta tai vaihtoehtoisesti edellä kuvattua kustannusten siirtoa kilpailluista palveluista säännellyille palveluille.
54. Viestintävirasto on päätöksensä (16.3.2010) mukaan tehnyt Digitan toimitamien tietojen perusteella digitaalisen televisiolähetyspalvelun kustannuksista ja kanavanippukohtaisista hinnoista vertailulaskelman, jossa Digitan laskelmia on tarvittavin osin korjailtu vastaamaan viraston arviointiperiaatteita. Digita on käyttö- ja yleiskustannuksia koskien toimittanut Viestintävirastolle yksityiskohtaisen selvityksen käytetyistä kohdistamisperiaatteista sekä kuvauksen yhtiön toimintolaskentajärjestelmästä. Viestintävirastolla ei ollut huomauttamista Digitan esittämiin käyttö- ja yleiskustannuksiin.

⁵⁵ Nelonen Media toimenpidepyyntö 6.5.2010.

55. Tehokkuuden arvioinnin osalta korkein hallinto-oikeus totesi päätöksessään, että Viestintävirastolla on laaja harkintavalta⁵⁶ teleyrityksen toiminnan tehokkuuden arvioimisessa. "Kun otetaan huomioon Digita Oy:n käyttö- ja yleiskustannusten arvioimisesta Viestintäviraston päätöksessä esitetyt perustelut, Viestintävirasto on voinut tämän harkintavaltansa perusteella päättää Digita Oy:n hinnoittelun kustannussuuntautuneisuudesta arvioimatta yhtiön hinnoittelun yhteyttä sen toiminnan tehokkuuteen."

5.5 Digitan toiminnan taloudellinen kannattavuus

56. Nelonen Median mukaan Digitan erittäin korkea liikevoittoprosentti on osoitus hinnoittelun kohtuuttomuudesta.⁵⁷ Digitan kannattavuutta on tarkasteltu tässä luvussa kokonaisuutena ja tilinpäätökseen pohjautuvien lukujen perusteella (lähteenä Balance Consulting). Tarkastelu ei siis suoraan anna tietoa Digitan kannattavuudesta yksittäisillä hyödykemarkkinoilla, ja lisäksi mukana on myös sellaisia Digitan liiketoimintoja, joihin toimenpidepyynnössä esitetyt väärinkäyttöepäilyt eivät kohdistu.
57. Nelonen Median toimenpidepyynnössä esitettyjen väärinkäyttöepäilyjen piiriin kuuluu käsillä olevassa tapauksessa myös palveluita, jotka eivät ole olleet erityyssääntelyn piirissä. Nelonen Media on nimittäin ostanut Radio Rockia ja Radio Aaltoa varten Digitalta valtakunnallista kattavuutta pienemmän kattavuuden tarjoavan lähetysohjelman.⁵⁸ Toisaalta säänneltyihin palveluihin kuuluu myös valtakunnalliset radiolähetysohjelmat, joita Nelonen Media ei osta Digitalta.
58. Taulukossa 1 on esitetty Digitan liikevoittoprosentit ja niiden suhde "langattoman verkon hallinta ja palvelut" -toimialan vertailuyrityksiin vuosilta 2002 - 2011.⁵⁹ Vertailun mukaan Digitan liikevoittoprosentti on useana vuonna ollut jopa vertailuryhmän korkein (tarkastelun neljä viimeisintä vuotta eivät lukeudu näihin), ja lisäksi Digita on kuulunut jokaisena tarkasteltavana vuotena vertailuryhmän yläkvartaaliin. Taulukossa 2 puolestaan on esitetty Digitan sijoitetun pääoman tuottoprosentit ja niiden suhde vertailuyrityksiin vuosilta 2003 - 2011.⁶⁰ Tässä vertailussa Digita on kuulunut vertailuryhmän yläkvartaaliin vain yhtenä tarkasteltavista vuosista. Lisäksi kolmena viimeisenä vuonna Digitan ero mediaaniin on supistunut neljästä edeltäneestä vuodesta.

⁵⁶ Viestintämarkkinalain säätämiseen johtaneessa hallituksen esityksessä (HE 112/2002 vp) on lain 84 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa todettu, että teleyrityksen hinnoittelun yhteyttä toiminnan tehokkuuteen on tarpeen tutkia vain silloin, jos toiminnan tehokkuutta on erityistä syytä epäillä.

⁵⁷ Nelonen Media toimenpidepyyntö 6.5.2010.

⁵⁸ Nelonen Median toimenpidepyynnön täydennys 20.4.2012.

⁵⁹ Balance Consulting.

⁶⁰ Balance Consulting.

Liiketulos (%)	Digita Oy	Suurin havainto	Yläkvartiili	Mediaani	Alakvartiili	Vertailu-yrityksiä
2002	17,4 %	17,4 %	14,9 %	5,0 %	-9,9 %	15
2003	20,1 %	20,3 %	13,5 %	5,7 %	-1,0 %	19
2004	22,1 %	42,2 %	12,7 %	5,2 %	-1,3 %	23
2005	34,5 %	34,5 %	10,2 %	4,3 %	-5,5 %	27
2006	47,8 %	47,8 %	10,1 %	2,7 %	-4,2 %	43
2007	39,9 %	39,9 %	10,5 %	3,1 %	-1,2 %	55
2008	33,8 %	46,4 %	10,8 %	2,7 %	-2,9 %	64
2009	33,4 %	49,4 %	11,7 %	4,6 %	-4,0 %	70
2010	31,5 %	629,9 %	15,7 %	6,2 %	-1,5 %	70
2011	36,1 %	65,9 %	13,8 %	5,0 %	1,6 %	61

Taulukko 1: Digitan liiketulosprosentti, vertailu langattoman verkon hallinta ja palvelut -toimialaan (Lähde: Balance consulting).

Sijoitetun pääoman tuotto (%)	Digita Oy	Suurin havainto	Yläkvartiili	Mediaani	Alakvartiili	Vertailu-yrityksiä
2003	10,2 %	71,3 %	20,9 %	9,1 %	0,9 %	16
2004	11,9 %	260,2 %	50,8 %	7,6 %	-2,3 %	20
2005	23,4 %	924,5 %	35,3 %	11,8 %	0,3 %	23
2006	41,4 %	142,5 %	33,9 %	8,8 %	-5,0 %	27
2007	29,5 %	462,8 %	44,8 %	12,8 %	0,0 %	43
2008	22,7 %	147,5 %	36,1 %	8,0 %	-5,9 %	53
2009	21,1 %	268,1 %	32,0 %	17,6 %	-1,8 %	61
2010	19,6 %	172,6 %	55,3 %	15,1 %	3,0 %	64
2011	22,7 %	192,2 %	39,2 %	16,7 %	4,0 %	60

Taulukko 2: Digitan sijoitetun pääoman tuotto-prosentti, vertailu langattoman verkon hallinta ja palvelut -toimialaan (Lähde: Balance consulting).

59. Taulukossa 3 ja 4 on esitetty vastaavat vertailut edellisistä vertailua laajempaan "televiestintä" -toimialaan.⁶¹ Liikevoittovertailun mukaan Digita on kuulunut jokaisena tarkasteltavana vuotena vertailuryhmän yläkvartaaliin. Sijoitetun pääoman tuottovertailussa Digita on kuulunut vertailuryhmän yläkvartaaliin neljänä tarkasteltavista vuosista. Kolme viimeisintä vuotta eivät lukeudu näihin.

⁶¹ Balance Consulting.

Liiketulos (%)	Digita Oy	Suurin havainto	Yläkvartiili	Mediaani	Alakvartiili	Vertailuyrityksiä
2002	17,4 %	34,0 %	14,0 %	7,9 %	-0,3 %	51
2003	20,1 %	31,6 %	15,5 %	9,0 %	1,2 %	60
2004	22,1 %	42,2 %	15,0 %	8,7 %	0,0 %	65
2005	34,5 %	37,9 %	13,1 %	5,1 %	-0,7 %	75
2006	47,8 %	53,3 %	15,3 %	8,0 %	-0,4 %	96
2007	39,9 %	40,6 %	15,3 %	5,6 %	0,7 %	115
2008	33,8 %	141,3 %	11,9 %	5,1 %	-1,5 %	134
2009	33,4 %	49,4 %	11,8 %	4,7 %	-3,7 %	146
2010	31,5 %	629,9 %	13,9 %	6,1 %	-2,0 %	141
2011	36,1 %	65,9 %	13,3 %	4,8 %	-0,2 %	123

Taulukko 3: Digitan liike-tulosprosentti, vertailu televiestintätoimialaan (Lähde: Balance consulting).

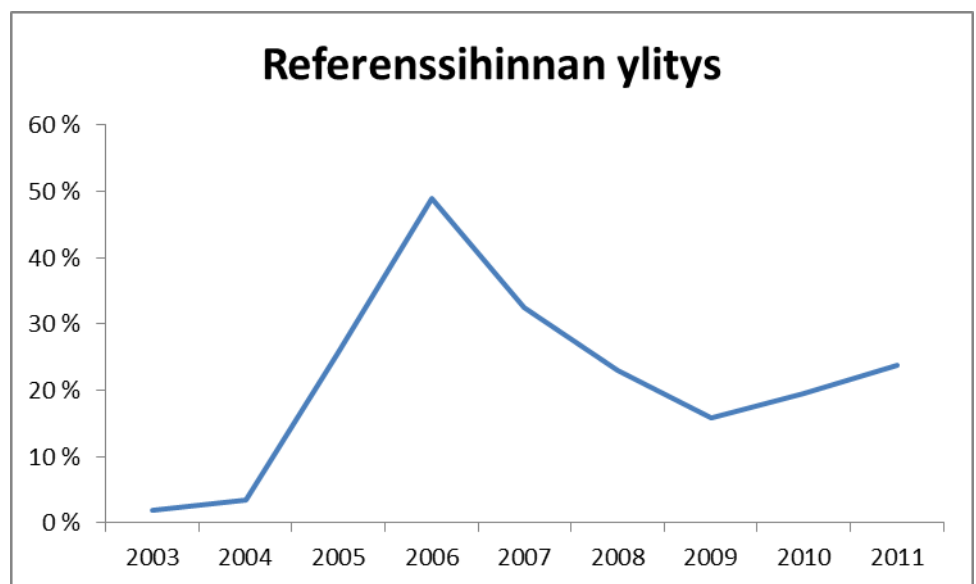
Sijoitetun pääoman tuotto (%)	Digita Oy	Suurin havainto	Yläkvartiili	Mediaani	Alakvartiili	Vertailuyrityksiä
2003	10,2 %	71,3 %	20,2 %	10,7 %	5,6 %	52
2004	11,9 %	260,2 %	14,9 %	10,9 %	3,2 %	61
2005	23,4 %	924,5 %	19,8 %	8,3 %	1,6 %	65
2006	41,4 %	142,5 %	20,5 %	9,2 %	2,0 %	75
2007	29,5 %	462,8 %	19,5 %	10,3 %	1,4 %	96
2008	22,7 %	174,0 %	22,7 %	9,7 %	1,7 %	113
2009	21,1 %	268,1 %	24,3 %	8,8 %	-0,1 %	130
2010	19,6 %	975,5 %	31,4 %	10,2 %	0,7 %	132
2011	22,7 %	264,5 %	30,8 %	8,8 %	1,5 %	122

Taulukko 4: Digitan sijoitetun pääoman tuotto-prosentti, vertailu televiestintätoimialaan (Lähde: Balance consulting).

60. Sijoitetun pääoman tuotto-prosentti mittaa yrityksen suhteellista kannattavuutta eli sitä tuottoa, joka on saatu yritykseen sijoitetulle korkoa tai muuta tuottoa vaativalle pääomalle. Pääoman tuoton tarkastelu on luonnollinen tapa mitata kannattavuutta pääomavaltaisen liiketoiminnan kohdalla. Kun sijoitetun pääoman tuotto-prosenttia verrataan pääoman keskikustannukseen, voidaan arvioida yrityksen suhteellista kannattavuutta siten, että otetaan huomioon toiminnan riskisyys.⁶² Taloudellisen lisäarvon tunnusluku mittaa yrityksen kykyä tuottaa tulosta pääomalleen.
61. KKV on tuottanut Balance Consulting -palvelusta edellä esitettyjen toimialavertailujen lisäksi Digitan taloudellista lisäarvoa mittaavan EVA-raportin, koska taloudellinen lisäarvo on periaatteessa havainnollinen mittari arvioitaessa tarvetta tutkia Digitan hinnoittelun tasoa kilpailulain perusteella. Tarkastelun tuloksia on kuitenkin syytä tulkita varovaisesti, koska tarkastelu mittaa Digitan suorituskykyä suhteessa sen pääoman tasearvoihin, lukuisat

⁶² Amerikkalaisen Stern Stewart & Co:n EVATM (taloudellinen lisäarvo) ilmoittaa yrityksen toteutuneen ja vaaditun tuloksen erotuksen. Pääoman keskikustannus vastaa sijoitetun pääoman tuottoa, jolla saavutetaan toiminnan riskiä vastaava vaadittu tulos. EVA ei suoraan anna tietoa yrityksen omistajien osakkeilleen saamasta tuotosta.

parametrivalinnat on tehty suoraan Balance Consulting -palvelussa, eikä KKV ole ottanut niihin kantaa. Lisäksi tarkastelu ei suoraan kuvaa minkään yksittäisen hyödykemarkkinan kannattavuutta. Erilaiset valinnat pääoman arvostamisen ja parametrien suhteen voivat johtaa merkittäviin eroihin lopputuloksessa. Näillä perusteilla KKV on käyttänyt tarkastelua pelkästään yhtenä lisäinformaation lähteenä arvioitaessa sitä, onko Digitan hinnoittelun tasoa syytä tutkia kilpailulain perusteella. KKV on laskenut EVA-raportin perusteella referenssihinnan ylityksen (kuva 1), joka kuvaa sitä, missä määrin Digitan toteutunut kokonaishinnoittelu on tämän tarkastelun mukaan vuosina 2003 - 2011 ylittänyt toiminnan riskiä vastaavan vähimmäistason.

Kuva 1: Digitan kokonaishinnoittelu verrattuna toiminnan riskiä vastaavaan vähimmäistasoon, kun lähteenä on käytetty Balance Consultingin EVA-raporttia.

5.6 Osapuolten toiminta markkinoilla

5.6.1 Digitaalisiin televisiolähetysiin liittyvien palveluiden tarjoaminen kokonaispakettina

62. Nelonen Median mukaan Digita on tarjonnut digitaalisiin televisiolähetysiin liittyviä palveluitaan televisioyhtiöille ainoastaan kokonaisuutena, johon kuuluu lähetyksien lisäksi ohjelmayhtiön toimittaman signaalin enkoodaus, multipleksaus ja ohjelmansiirto lähetyksasemille. Digita ei ole Nelonen Median mukaan sallinut sen käyttää muita palveluiden tarjoajia edes joidenkin palvelunosien osalta.⁶³
63. Digitan mukaan Nelonen Median esittämä väite ei pidä paikkaansa. Digita korostaa, että DVB-T-kapasiteettipalvelu on tuotenimi palvelukokonaisuuu-

⁶³ Nelonen Median toimenpidepyyntö 6.5.2010.

delle, joka sisältää koostamis- (multipleksaus- ja SI-palvelu), siirto- ja lähetysohjelman. DVB-T-kapasiteettipalvelu ei sisällä koostamisen osaksi luettavaa enkoodaus-palvelua, jonka hinnat on ilmoitettu erillisessä julkisessa hinnastossa.⁶⁴

64. DVB-T-kapasiteettipalvelun hinnat on esitetty A-, B-, C- sekä E-kanavanippujen julkisissa hinnastoissa. Palvelun kokonaishinnan osalta on ilmoitettu kunkin siihen sisältyvän palvelun osuus palvelutuotteen hinnasta eli Digitan mukaan kunkin palvelukokonaisuuteen sisältyvän palvelun hinta voidaan todeta hinnastosta. Viestintävirasto on asettanut Digitalle veloitteen julkaista palveluhinnastot.⁶⁵
65. Digitan mukaan yhtiö on toimittanut asiakkaille julkaistujen hinnastojen lisäksi näiden pyynnöstä yksilöityjä hinta- ja kustannustietoja eri palvelukomponenttien osalta, [...].⁶⁶
66. Digitan ja Nelonen Median (Sanoma Entertainmentin) välisessä [...] palvelusopimuksessa, [...] on kaikki sopimuksen kattamat palvelut eritelty seuraavasti:

[...]

Sopimuksessa todetaan lisäksi, että:

[...]⁶⁷

67. Palvelun käytettävyys voi olla yksi tekijä päätettäessä sitä, miten palvelun osien toteutusta jaetaan eri toimittajille. Verkon käytettävyyteen vaikuttavat seikat voidaan jakaa kahteen pääryhmään, teknisiin ja operatiivisiin järjestelyihin. Teknisillä järjestelyillä voidaan vaikuttaa vikojen esiintymisen todennäköisyyteen ja vikojen vaikutusten laajuuteen. Operatiivisilla järjestelyillä taas voidaan vaikuttaa vikojen havaitsemisen nopeuteen, vikojen korjausnopeuteen ja vioista aiheutuvien häiriöiden keston.⁶⁸
68. Digitan mukaan verkon eri osien toteutuksen hajauttaminen eri toimijoiden kesken huonontaa operatiivisten toimenpiteiden tehokkuutta ja huonontaa käytettävyyttä, sillä tällöin syntyy välttämättä tilanteita, joissa on epäselvää, missä osassa (ts. minkä palveluntarjoajan vastuualueella) mahdollinen vika tai häiriö esiintyy.⁶⁹
69. Digita toteaa pystyvänsä tarjoamaan eri palvelunosista koostuvan verkon kokonaistoteutuksen ja varmistusten vuoksi asiakkailleen erittäin korkean

⁶⁴ Digitan vastine 22.8.2011.

⁶⁵ Digitan vastine 22.8.2011.

⁶⁶ Digitan vastine 22.8.2011.

⁶⁷ Digitan vastine 22.8.2011.

⁶⁸ Digitan vastine 1.2.2012.

⁶⁹ Digitan vastine 1.2.2012.

käytettävyyden. Digita vastaa kuitenkin pelkästään hallinnoimastaan verkon osasta ja sen käytettävyydestä. Asiakas voi yhtiön mukaan halutessaan ostaa verkon osat myös muualta tai toteuttaa ne itse, jolloin kyseisen verkon osan käytettävyys ei kuulu Digitan, vaan kyseisen palveluntarjoajan tai asiakkaan itsensä vastuulle.⁷⁰

5.6.2 Nelonen Median viranomaisvelvoitteet

70. [...]. Digitan hinnoittelussa ei oteta Nelonen Median mukaan huomioon erilaisten asiakkaiden erilaisia tarpeita ja tuotteiden tosiasiallista käyttöä. [...].⁷¹
71. Yleisradiosta annetun lain 7 §:n 7-alakohdan mukaan Ylen tulee välittää asetuksella tarkemmin säädettäviä viranomaistiedotuksia ja varautua televisio- ja radiotoiminnan hoitamiseen poikkeusoloissa. Viranomaistiedotuksista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella 838/2003.⁷²
72. Nelonen Medialle on televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 15 a §:ssä asetettu velvollisuus välittää veloituksetta viranomaistiedotteita. Saman lainkohdan perusteella yhtiölle on lisäksi asetettu velvollisuus valmiussuunnittelulla ja poikkeusoloihin varautumisella huolehtia siitä, että toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi myös valmiuslaissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa sekä normaaliolojen häiriötilanteissa. Tarkempia Nelonen Mediaa koskevia määräyksiä viranomaistiedotteiden välittämisen- ja varautumisvelvoitteesta on annettu Valtioneuvoston asetuksella 838/2003.⁷³
73. Digita koskevat lainsäädännön sekä viranomaismääräysten ja -ohjeiden perusteella suoraan merkittävät varautumisvelvoitteet viestintäverkon toiminnan ylläpitämiseksi niin normaali- kuin poikkeusoloissakin. [...].⁷⁴

5.6.3 Digitan myymä vuorokautinen lähetysaika

74. Digita hinnoittelee digitaalisen televisiolähetyspalvelunsa lähetyssajakohdan mukaan (prime time, business time, night time). Palvelua ei voi Nelonen Median mukaan ostaa todellisten lähetyssuntien mukaan. Nelonen Media toteaa joutuvansa ostamaan Digitalta 24 lähetyssuntia päivässä, vaikka sillä on lähetyksiä 20 tuntia päivässä.
75. Hinnat esimerkiksi 1.1.2010 voimaan tulleen Digitan hinnaston mukaan eri paketeille olivat seuraavat (kanavanippu A ja B)⁷⁵:
 - 24 tuntia päivässä (all time): 65 374 €/kk

⁷⁰ Digitan vastine 1.2.2012.

⁷¹ Nelonen Median toimenpidepyyntö 6.5.2010.

⁷² Nelonen Median toimenpidepyynnön täsmennys 7.4.2011.

⁷³ Nelonen Median toimenpidepyynnön täsmennys 7.4.2011.

⁷⁴ Digitan vastine 22.8.2011.

⁷⁵ Nelonen Median toimenpidepyyntö 6.5.2010.

- prime time (klo 17–24): 49 684 €/kk
 - business time (klo 6–17): 15 690 €/kk
 - night time (klo 24–6): 10 460 €/kk.
76. Viimeisimmässä 1.1.2012 voimaa tulleessa hinnastossa⁷⁶ hinnat ovat seuraavat (kanavanippu A ja B):
- 24 tuntia päivässä (all time): 63 280 €/kk
 - prime time (klo 17–24): 48 093 €/kk
 - business time (klo 6–17): 15 187 €/kk
 - night time (klo 24–6): 10 125 €/kk.
77. Digitan mukaan televisiolähetyspalvelua voi ostaa lähetyssajankohdan mukaan määriteltyjen kapasiteettipakettien lisäksi myös tunneittain asiakkaan tarpeen mukaisesti, mikä merkitsee sitä, että myös Nelonen Media voisi halutessaan ostaa 20 tuntia lähetyssaikaa vuorokaudessa.⁷⁷
78. [...].⁷⁸
79. Viestintäviraston vuonna 2005 teettämän digitaalisten televisiolähetyspalvelujen kustannuslaskenta- ja hinnoitteluperiaatteita koskevan tutkimuksen⁷⁹ suositusten mukaan tuntipohjaisen kustannusvastaavuuden vaatiminen hinnoittelulta ei ollut tarkoituksenmukaista, vaan tutkimuksen suosituksissa katsottiin 24 tuntia pienimmäksi kustannussuuntautuneisuuden arvioinnin aikayksiköksi. Tutkimuksen mukaan on olemassa esimerkiksi monia taloudellisia syitä sille, että yöajan kapasiteetin hinnan tulisi olla alempi kuin muiden ajankohtien, jotta sitä saataisiin ollenkaan myytyä.
80. Viestintävirasto totesi Digitan hinnoittelua koskevassa päätöksessään⁸⁰ 1.5.2008 hinnaston mukaisen 1 Mbit/s all time -hinnan kustannussuuntautuneeksi. Viestintävirasto oli antanut asiassa aikaisemman päätöksen 23.5.2008, jonka mukaan lähetyssajankohdasta, lähetyssnopeudesta tai sopimuskauden pituudesta riippuvat hinnat eivät kuitenkaan olleet yhtiölle Viestintäviraston päätöksessä asetettujen velvoitteiden ja viestintämarkkinain 84 §:n mukaisesti kustannussuuntautuneita eivätkä syrjimättömiä. Digita toimitti Viestintävirastolle 15.8.2008 uuden hinnaston perusteluineen. Uudessa 1.10.2008 voimaan tulleessa hinnastossa edellä mainittuja hintoja

⁷⁶ DVB-T-kapasiteetin hinnasto 1.1.2012, kanavanippu A ja B.

⁷⁷ Digitan vastine 22.8.2011

⁷⁸ Nelonen Median toimenpidepyyntö 6.5.2010.

⁷⁹ Europe Economics and Quetient Associates: Cost Accounting and Pricing Principles in Finnish Digital TV Transmission – Condensed Report to FICORA for Public consultation (9.9.2005).

⁸⁰ Viestintäviraston päätös Digita Oy:n televisiolähetyspalveluiden hinnoittelusta (dnro 249/9313/2008) 16.3.2010.

oli muutettu Viestintäviraston päätöksessä edellytetyllä tavalla, minkä Viestintävirasto oli todennut 23.9.2008. Aikaisemmankaan hinnaston (1.5.2008) eri lähetyssajankohtia vastaavat 1 Mbit/s vähintään yhden vuoden sopimusta vastaavat hinnat eivät merkittävästi poikenneet edellä kohdissa 75 ja 76 esitetyistä (kanavaniput A ja B) eivätkä hinnaston 1.10.2008 mukaisista hinnoista.⁸¹

5.6.4 Liikesuhteesta kieltäytyminen

81. [...] ⁸²
82. Sanoma Television oli [...] jättänyt Viestintävirastolle selvityspyynnön verkkoluvan ehtojen mahdollisesta rikkomisesta.⁸³ Digita ja Nelonen Media (Suomen Urheilutelevisio) kävivät asiasta neuvottelun Viestintävirastossa [...]. [...] Digita katsoi neuvottelussa, että Urheilutelevisio oli luopunut oikeudestaan tiettyyn kapasiteettiin [...]⁸⁴, ja näin ollen se ei voinut enää vaatia kapasiteettia takaisin. Neuvottelun lopputuloksena sekä Urheilutelevisio että Digita katsoivat, että havaitut ongelmat [...] olivat poistumassa suhteellisen lyhyen ajan kuluessa, eikä Urheilutelevisio vaatinut Viestintävirastolta välittömiä toimenpiteitä asian suhteen.⁸⁵
83. Suomen Urheilutelevisio olikin [...] alkaen saanut molemmille kanavilleen⁸⁶ kapasiteettia siten, että molemmat kanavat näkyvät myös [...].⁸⁷

6 Oikeudellinen arviointi

6.1 Relevantit markkinat

84. Määräävän markkina-aseman olemassaolon ja sen mahdollisen väärinkäytön arvioinnin perusteena ovat tapauskohtaisesti määriteltävät relevantit hyödyke- ja maantieteelliset markkinat. Sellaiset hyödykkeet, joita asiakkaat pitävät toisiaan kohtuullisesti korvaavina, luetaan mukaan relevantteihin hyödykemarkkinoihin johtuen siitä, että yritys ei voi merkittävästi vaikuttaa hintoihin ja toimitusehtoihin, jos kauppakumppanit voivat siirtyä helposti käyttämään korvaavia hyödykkeitä tai hankkimaan hyödykkeitä muualla sijaitsevilta tavarantoimittajilta.
85. Maantieteellisiä markkinoita määriteltäessä otetaan huomioon tarkastelun kohteena olevan yrityksen toiminta-alue ja sellaiset alueet, joilla asiakkaiden on mahdollista solmia taloudellisesti ja teknisesti realistisia vaihtoehtoisia liikesuhteita. Samoilla relevanteilla maantieteellisillä markkinoilla kilpai-

⁸¹ Viestintäviraston päätös Digita Oy:n televisiolähetyspalveluiden hinnoittelusta (dnro 249/9313/2008) 16.3.2010.

⁸² Nelonen Median toimenpidepyyntö 6.5.2010.

⁸³ Nelonen Median toimenpidepyyntö 6.5.2010.

⁸⁴ [...].

⁸⁵ Viestintäviraston muistio asiassa dnro 761/6011/2010, case Suomen Urheilutelevisio vs. Digita (kapasiteetti), [...].

⁸⁶ Nykyisin Nelonen Pro 1 ja Nelonen Pro 2.

⁸⁷ Digitan vastine 22.8.2011.

luolosuhteet ovat riittävän yhtenäiset, ja toisaalta ne voidaan erottaa lähimarkkinoista kilpailuluolosuhteiden erilaisuuden perusteella.

86. Käsillä olevassa asiassa on kyse digitaalisten ja analogisten valtakunnallisten televisiolähetyspalveluiden sekä analogisten radiolähetyspalveluiden tarjoamisesta maanpäällisessä antenniverkossa. Asiakkaina ovat ohjelmapalveluiden tarjoajat eli televisio- ja radiokanavia operoivat yhtiöt, esimerkiksi Nelonen Media.

6.1.1 Televisiolähetyspalvelut

87. Digita toimittaa televisioyhtiöille digitaalisten televisiolähetysten koostamis-, siirto- ja lähetyspalvelua. Koostamiseen sisältyy enkoodaus-, multipleksaus ja SI-palvelut. Digitan tuotekokonaisuus "DVB-T-kapasiteettipalvelu" sisältää nämä palvelut, pois lukien koostamiseen sisältyvä enkoodaus. Digitan tarjoaman enkoodauksen hinnat on ilmoitettu erillisessä julkisessa hinnastossa. DVB-T-kapasiteettipalvelun osalta taas kokonaishinnan osalta on ilmoitettu kunkin siihen sisältyvän palvelun osuus palvelutuotteen hinnasta, ja Digitan mukaan asiakkaat ovat aina voineet vapaasti ostaa palvelut kolmannelta palveluntarjoajalta tai tuottaa ne itse.⁸⁸
88. Digitan mukaan koostamis- ja datasiirtopalvelut muodostavat käsillä olevassa asiassa lähetyspalveluista erilliset relevantit tuotemarkkinat. Yhtiön mukaan televisio-ohjelmien siirtopalvelua voi tarjota mikä tahansa yritys, joka pystyy tarjoamaan riittävän suuren reaaliaikaisen tiedonsiirtokapasiteetin, ja koostamispalveluja voi eri jakeluverkkoihin tarjota mikä tahansa yritys, jolla on osaamista televisiojakelusta missä tahansa jakelukanavassa. Käytännössä koostamispalveluja tuottavat Suomessa kaapelitelevisioyhtiöt.⁸⁹ Maanpäälliselle antenniverkolle vaihtoehtoisia jakelukanavia ovat kaapelitelevisioverkko, laajakaistaverkko (IPTV) ja satelliittilähetykset.
89. Myös Nelonen Median mukaan koostamis- ja siirtopalveluille on markkinoilla olemassa myös muita tarjoajia kuin Digita.
90. Edellä kuvatut näkökohdat huomioon ottaen KKV arvioi käsillä olevaa asiaa televisiolähetysmarkkinoiden kohdalla siitä näkökulmasta, että palvelun osat ovat toisistaan erillisiä tuotteita, ja siis hankittavissa erikseen.
91. Vaihtoehtoiset jakelutiet ovat väestökattavuudeltaan antenniverkkoa rajoitettuja, joten kysynnän korvaavuus niiden tapauksessa riippuu kanavakohtaisesta kattavuustarpeesta. Maanpäällisellä antenniverkolla on ainutlaatuisen asema sekä maantieteellisen että väestökattavuutensa osalta. Valtakunnallisen peiton saavuttaminen vaatii televisiokanavalta mukanaoloa maanpäällisessä antennijakelussa (katso kappale 5.2.1).

⁸⁸ Digitan vastine 22.8.2011.

⁸⁹ Digitan vastine 22.8.2011.

92. Edellä kuvatut näkökohdat huomioon ottaen KKV arvioi käsillä olevaa tapusta lähtökohtaisesti siten, että relevanteiksi markkinoiksi katsotaan valtakunnalliset maanpäällisen antenniverkon televisiolähetyspalvelut. Digitaaliset ja analogiset lähetyspalvelut on käsitelty erillisinä markkinoina. Asian lopputulos huomioon ottaen KKV ei pidä välttämättömänä ottaa täsmällisesti kantaa tapauksen relevantteihin markkinoihin.

6.1.2 Radiolähetyspalvelut

93. Radiokanavalla on mahdollisuus ostaa radiolähetyspalveluiden tarjoajalta joko siirto ja lähetyspalvelu (=kokonaispalvelu) tai pelkästään lähetyspalvelu, tai vaihtoehtoisesti toteuttaa lähettäminen itse vuokraamalla radiomaston antennipaikka ja laitetilä. Paikallisten/alueellisten toimijoiden kohdalla on laajempipeittoisia kanavia yleisempää, että radiolähetyspalvelun tarjoajalta hankitaan kokonaispalvelua pienempi palvelukokonaisuus.⁹⁰
94. Radiolähetysmarkkinoilla maanpäälliselle antenniverkolle ei tällä hetkellä ole olemassa merkittävää vaihtoehtoista jakelutietä. Maantieteelliset markkinat voidaan jakaa alueellisen kattavuuden mukaan kolmeen erityyppiseen markkinaan: valtakunnalliset, laajapeittoiset sekä alueelliset/paikalliset lähetykset.
95. Edellä kuvatut näkökohdat huomioon ottaen KKV arvioi käsillä olevaa tapusta lähtökohtaisesti siten, että relevanteiksi markkinoiksi katsotaan laajapeittoiset – mutta ei täysin valtakunnalliset – maanpäällisen antenniverkon analogiset radiolähetyspalvelut. Asian lopputulos huomioon ottaen KKV ei pidä välttämättömänä ottaa täsmällisesti kantaa tapauksen relevantteihin markkinoihin.

6.2 Määräävä markkina-asema

96. Kilpailulain (948/2011) 50 §:n 3 momentin mukaan ennen mainitun lain voimaantuloa tapahtuneisiin kilpailurikkomuksiin sovelletaan kilpailunrajoituslain (480/1992, muut. 318/2004) säännöksiä. Lainkohdan hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että " - (j)os kilpailurikkomus on alkanut vanhan lain aikana ja jatkunut tämän lain voimaantulon jälkeen, vanhan lain aikaiseen rikkomukseen sovelletaan vanhan lain säännöksiä ja tämän lain voimaantulon jälkeen tapahtuneeseen osaan rikkomuksesta sovelletaan tämän lain säännöksiä. - - ".⁹¹ KKV on tarkastellut esillä olevaa asiaa sekä 1.11.2011 edeltävien että sen jälkeisten ajankohtien osalta. Edellä todetun perusteella asiaa tarkastellaan kilpailulain 50 §:n 3 momentin nojalla sekä kilpailulain että kilpailunrajoituslain säännösten perusteella.

⁹⁰ KKV:n ja Telemastin välinen tapaaminen 28.2.2012.

⁹¹ HE 88/2010 vp, s. 83.

97. Määräävä markkina-asema katsotaan kilpailulain 4 §:n (ennen 1.11.2011 kilpailunrajoituslain 3 §:n) perusteella olevan yhdellä tai useammalla elinkeinonharjoittajalla taikka elinkeinonharjoittajien yhteenliittymällä, jolla koko maassa tai tietyllä alueella on yksinoikeus tai muu sellainen määräävä asema tietyillä hyödykemarkkinoilla, että se tai ne voivat merkittävästi ohjata hyödykkeen hintatasoa tai toimitusehtoja taikka vastaavalla muulla tavalla vaikuttaa kilpailuolosuhteisiin tietyllä tuotanto- tai jakeluportaalla.

6.2.1 Televisiolähetyspalvelut

98. Digita on ainoa valtakunnallinen televisio-ohjelmistojen lähetyspalveluiden tarjoaja Suomessa. Enkoodaus- ja siirtopalveluissa taas on sekä Digitan ja Nelonen Median esittämien näkemysten perusteella olemassa vaihtoehtoisia tarjontaa.
99. Edellä kuvatut näkökohdat huomioon ottaen KKV on selvittänyt Digitan menettelyä käsillä olevassa tapauksessa televisiomarkkinoiden osalta mahdollisena määräävän markkina-aseman väärinkäyttönä kilpailulain 7 §:n (ennen 1.11.2011 kilpailunrajoituslain 6 §:n) perusteella. Asian lopputulos huomioon ottaen ei ole välttämätöntä ottaa täsmällisesti kantaa Digitan markkina-asemaan.

6.2.2 Radiolähetyspalvelut

100. Radiolähetysmarkkinoiden osalta Digita on ainoa valtakunnallinen radiolähetyspalveluiden tarjoaja Suomessa.
101. Laajapeittoisten (mutta ei täysin valtakunnallisten) radiolähetysten markkinoilla toimii Digitan lisäksi toinen lähetyspalveluiden tarjoaja. KKV:n selvitysten mukaan Digitalla on kuitenkin tälläkin markkinalla erittäin vahva asema. Se pystyy hyödyntämään korkeita mastojaan suurteholähetysiin.
102. Edellä kuvatut näkökohdat huomioon ottaen KKV on selvittänyt Digitan menettelyä käsillä olevassa tapauksessa valtakunnallisten ja laajapeittoisten radiolähetysmarkkinoiden osalta mahdollisena määräävän markkina-aseman väärinkäyttönä kilpailulain 7 §:n (ennen 1.11.2011 kilpailunrajoituslain 6 §:n) perusteella. Asian lopputulos huomioon ottaen ei ole välttämätöntä ottaa täsmällisesti kantaa Digitan markkina-asemaan.

6.3 Vaikutus EU-jäsenvaltioiden väliseen kauppaan

103. Epäiltyyn kilpailunrajoitukseen tulee soveltaa kilpailunrajoituslain lisäksi SEUT⁹² 102 artiklaa silloin, kun tapauksen arvioidaan vaikuttavan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Kilpailulain 7 § ja vuonna 2004 uudistettu kilpailunrajoituslain 6 § vastaavat sisällöltään ja soveltamiskäytännöltään 102 artiklaa. Käsillä olevassa tapauksessa on kyse valtakunnallisesti tarjottavasta

⁹² Sopimus Euroopan Unionin toiminnasta.

palvelusta, jossa Digita on ainoa DVB-T standardilla toimiva palveluntarjoaja. Toisesta EU-jäsenmaasta mahdollisesti Suomen markkinoille tuleva televisioyhtiö joutuu ostamaan Digitalta tarvitsemansa kapasiteetin halutesaan DVB-T standardiin perustuen jaella televisiokanavaa antenniverkon kautta.

104. Täten tapauksen voidaan arvioida potentiaalisesti vaikuttavan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, ja sitä tulee arvioida kilpailulain 7 §:n (ennen 1.11.2011 kilpailunrajoituslain 6 §) lisäksi SEUT 102 artiklan näkökulmasta.

6.4 Kilpailunrajoitusten arviointi ja ratkaisun perustelut

6.4.1 Yleistä

105. Kilpailulain 7 §:n (ennen 1.11.2011 kilpailunrajoituslain 6 §:n) mukaan määrävän markkina-aseman väärinkäyttö on kielletty. Määrävän markkina-aseman väärinkäyttöä voi 7 §:n ja SEUT 102 artiklan mukaan olla esimerkiksi kohtuuttomien osto- tai myyntihintojen taikka muiden kohtuuttomien kauppaehtojen suora tai välillinen määrääminen (kohtuuton hinnoittelu), erilaisten ehtojen soveltaminen eri kauppakumppanien samankaltaisiin suorituksiin kauppakumppaneita epäedulliseen kilpailuasetelmaan asettavalla tavalla (hintasyrjäntä), tai sen asettaminen sopimuksen syntymisen edellytykseksi, että sopimuspuoli hyväksyy lisäsuoritukset, joilla niiden luonteen vuoksi tai kauppatavan mukaan ei ole yhteyttä sopimuksen kohteeseen (sitominen).
106. Kilpailulain 7 § ja vuonna 2004 uudistettu kilpailunrajoituslain 6 § vastaavat sisällöltään ja soveltamiskäytännöltään SEUT 102 artiklaa.

6.4.2 Sitominen

107. Sitominen voi esiintyä eri muodoissa:
- Asiakkaat joutuvat ostamaan sitovan tuotteen lisäksi toisen, sidotun tuotteen (sitominen),
 - kahta tai useampaa hyödykettä myydään pelkästään yhtenä kokonaisuutena vakio-osuuksin (niputtaminen),
 - kahta tai useampaa hyödykettä myydään kimpussa halvemmalla kuin erikseen (pakettialennukset).⁹³
108. Komissio on linjannut puuttuvansa sitomiseen SEUT⁹⁴ 102 artiklan perusteella normaalisti silloin, kun yritys on määrävässä markkina-asemassa sitovan tuotteen markkinoilla, ja kun lisäksi seuraavat ehdot täyttyvät: 1. sito-

⁹³ Guidance on the Commission's enforcement priorities in applying article 82 EC treaty to abusive exclusionary conduct by dominant undertakings (kohta 47).

⁹⁴ Sopimus Euroopan Unionin toiminnasta.

va ja sidotut tuotteet ovat erillisiä tuotteita ja 2. sitomisella on todennäköisesti kilpailua pois sulkevia vaikutuksia.⁹⁵

6.4.3 Kohtuuton hinnoittelu

109. Kohtuuton hinnoittelu voi ilmetä muun muassa tietyn hyödykkeen tai palvelun yleisen hintatason kohtuuttomuutena tai kohtuuttomana hinnankorotuksena. Kilpailulain kieltämän kohtuuttoman hinnoittelun puuttumiskynnys on korkealla ja käytännössä kohtuuttomuus edellyttää selkeää ylilyöntiä hinnoittelussa.
110. Määräävässä markkina-asemassa olevan yrityksen hinnoittelun mahdollista kohtuuttomuutta arvioidaan ensivaiheessa siten, onko hyödykkeeseen liittyvien tosiasiallisten kustannusten ja tosiasiallisesti pyydetyn hinnan välillä kohtuuton epäsuhta. Ensimmäisen vaiheen tarkoitus on siis hyödykkeeseen liittyvän taloudellisen kannattavuuden (esimerkiksi voittomarginaalin) tason arviointi. Jos arvioinnin ensimmäinen vaihe antaa viitteitä mahdollisesta väärinkäytöstä, tulee yrityksen hinnoittelua ja siihen liittyvää mahdollista väärinkäyttöä arvioida esimerkiksi tarkastelemalla hinnoittelua sellaisenaan absoluuttisella tasolla, suhteessa saman relevantin markkinan kilpaileviin tuotteisiin tai käyttämällä mittatikkuna vertailukelpoisen kilpailullisen markkinan hinnoittelua. Väärinkäytön edellytyksenä on se, että tuotteen hinta ei ole kohtuullisessa suhteessa tuotteen taloudelliseen arvoon.⁹⁶
111. Kilpailulain tarkoituksena ei ole tietyn hintatason tai tietyn kannattavuustason määrääminen yritysten noudatettavaksi. Kilpailulain ensisijaisena tavoitteena on pitää markkinat sellaisessa tilassa, ettei hintasäännöstelyä tarvita. Tiukempia hinnoittelua koskevia määräyksiä voidaan kilpailulain estämättä antaa erityislainsäädäntöön perustuvan alakohtaisen sääntelyn nojalla. Näin menetellään erityisesti niillä aloilla, joilla lainsäädäntö tai luonnollinen monopoli estää toimivan kilpailun.⁹⁷

6.4.4 Televisiolähetyspalveluiden epäilty kohtuuton hinnoittelu

112. Luvun 5.5 mukaisella tarkastelulla voidaan lähinnä arvioida sitä, antaako Digitan kokonaiskannattavuus viitteitä todennäköisestä kohtuuttomasta hinnoittelusta joillakin niistä hyödykemarkkinoista, joilla Digita toimii. Tarkastelun perusteella ei sen sijaan voida suoraan tehdä johtopäätöksiä yksittäisen hyödykemarkkinan osalta. Alhainen kokonaiskannattavuuskaan ei

⁹⁵ Guidance on the Commission's enforcement priorities in applying article 82 EC treaty to abusive exclusionary conduct by dominant undertakings (kohta 49) ja Unionin yleisen tuomioistuimen tuomio T-201/04 Microsoft v Commission, kohdat 842, 859-862, 867 ja 869 .

⁹⁶ Vrt. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen (nyk. unionin tuomioistuin) ratkaisut United Brands Company 27/76, General Motors 26/75 ja British Leyland 226/84; tuomioistuimen ennakkopäätökset 30/87 SA Pompes funères des régions libérées sekä 110/88, 241/88 ja 242/88 (yhdistetty) SACEM; Euroopan komission päätös Helsingborgin satama COMP/A.36.568/D3 (23.7.2004).

⁹⁷ Kilpailuneuvoston päätökset: Helsingin Energia (151/690/1999) ja Kuopion Energia (173/690/2000).

tällaisessa tarkastelussa automaattisesti tarkoittaisi sitä, ettei yksittäisen hyödykemerkkin osalta voisi olla kyse kohtuuttomasta hinnoittelusta.

113. Lisäksi tilinpäätöksen luvut sisältävät epävarmuutta siitä, miten hyvin tarkasteluajankohdan taseen mukaisen pääoman voidaan katsoa kuvaavan yhtiön sen hetkistä tilannetta, vaikkakin pitkäkö tarkastelu aika pienentää tätä epävarmuutta. Epävarmuuden syynä on erityisesti se, että kirjanpidon tase-erät poistetaan kirjanpidossa tyypillisesti niiden todellista käyttöikä nopeammin. Tätä epävarmuutta pienentää jossain määrin Digitan käyttönottamat mastojen kirjanpidon pitoajat, jotka muutettiin vastaamaan niiden teknistaloudellisia pitoaikoja.
114. Digitan liiketoiminnan kannattavuus vaikuttaa tehdyn tarkastelun perusteella suhteellisen korkealta, mutta arviointiin sisältyy edellä viitatu epävarmuudet. Digitan kannattavuus verrattuna sen liiketoiminnan riskiin vaikuttaisi tarkastelujaksolla olleen korkeimmillaan tilikautena 2006 ja 2007, jolloin digitaalisten televisiolähetyspalveluiden lisäksi Digitan liiketoiminta sisälsi ainakin osaksi myös analogisen televisiolähetyspalvelun. Korkeimman kannattavuuden vuosien kohdalla saattaakin ainakin jossain määrin olla kyse liiketoiminnan murrosvaiheesta. Korkeimpien kannattavuuden vuosina valinnut kannattavuuden taso ei ole säilynyt viimeisiin tarkasteluvuosiin asti. Oikeuskäytännön perusteella johtopäätöstä kohtuuttomasta hinnoittelusta ei voida tehdä valitsemalla tarkasteltavaksi pelkästään muutamia korkeimman kannattavuuden vuosia, kun kyseessä on lähetyspalveluiden tyyppinen pitkäkestoisiin investointeihin perustuva toimiala (katso seuraava kappale).
115. Kilpailuneuvosto on ottanut kantaa tarkastelujakson pituuteen sähkö- ja kaukolämpöalojen kohdalla, ja todennut⁹⁸, että "Kun hinnoittelukäytäntöä tarkastellaan kilpailunrajoituslaissa tarkoitettua määräävän markkina-aseman väärinkäyttönä pidettävän kohtuuttoman korkean hinnoittelun näkökulmasta, tulee huomioon ottaa tarkastelun kohteena olevan liiketoiminnan luonne sekä sen vaatimat pitkäkestoiset ja huomattavan suuret investoinnit."⁹⁹ Kyseisessä tapauksessa tarkasteluperiodi oli kolme vuotta, mistä kilpailuneuvosto teki seuraavan johtopäätöksen: "Kilpailunrajoituslaissa tarkoitettua kohtuuttoman korkean hinnoittelukäytännön selvittämisen tekee asiassa ongelmalliseksi jo itsessään tarkastelujakson suppeus liiketoiminnan luonteeseen ja sen vaatimiin investointeihin nähden."
116. Digitan televisiolähetyspalveluiden kohdalla on aikoinaan päädytty markkinoiden hintasääntelyyn, eli yhtiön hinnoitteluun on jo kohdistettu kilpailulain mahdollistamia keinoja tiukempia määräyksiä (katso luku 5.4).

⁹⁸ Kilpailuneuvoston päätös: Kuopion Energia (173/690/2000).

⁹⁹ "Liiketoiminnan luonteen osalta merkitystä on investointien ohella myös jakeluverkon ylläpito- ja kehittämisvelvollisuudella, liittämisvelvollisuudella sekä sähkön toimitusvelvollisuudella. Alueellisen kaiken tyyppisiä käyttäjiä palvelevan energialaitoksen/-yhtiön osalta keskeistä on toimintavarmuus."

117. Televisiolähetyspalvelumarkkinoihin on sovellettu 3.9.2004 alkaen ennakosääntelyä, jossa periaatteena on, että markkinamäärittely tehdään kilpailulainsäädännön periaatteiden mukaisesti, ja jonka sisältämä huomattavan markkinavoiman käsite vastaa määräävää markkina-asemaa. Ennakosääntelyn jatkamisen tarvetta kyseisillä markkinoilla tarkastellaan ajoittain kolmella kumulatiivisella kriteerillä: 1. suuret ja pysyväisluonteiset esteet markkinoille pääsulle, 2. markkinoiden rakenne ei ole omiaan johtamaan todelliseen kilpailuun merkityksellisellä aikavälillä, sekä 3. kilpailuoikeuden soveltaminen ei yksin riittäisi korjaamaan asianomaisia markkinahäiriöitä.
118. Yhtenä syynä televisiolähetyspalvelumarkkinoiden sääntelyn jatkamiseen 10.11.2008 oli Viestintäviraston arvio siitä, että kilpailuoikeuden soveltaminen yksin ei olisi riittänyt korjaamaan asianomaisia markkinahäiriöitä kyseisillä markkinoilla.
119. Digitaalisen televisiolähetyspalvelun hinnoittelu on ollut Viestintäviraston valvoman kustannussuuntautuneisuusvelvoitteen alasta lähes digitaalisen lähetyspalvelun Nelonen Medialle toimittamisen alusta lähtien. Analogiseen televisiolähetyspalveluun on lisäksi aikavälillä 1.7.2002 - 19.9.2004 kohdistunut kustannussuuntautuneisuusvelvoite suoraan viestintämarkkinalaista.
120. Asettamiensa velvoitteiden lisäksi Viestintävirasto on selvittänyt Digitaalisen televisiolähetyspalvelun hinnoittelua toimenpidepyynnön pohjalta ja todennut 1.5.2008 voimaan tulleen hinnaston A, B ja C-kanavanippujen hinnat kustannussuuntautuneiksi. Kuten luvussa 5.4.4 on esitetty, Viestintävirasto on päätöksessään tarkastellut kaikkia niitä Digitaalisen säännellyn hinnan määrittämisessä käyttämiään menetelmiä, jotka Nelonen Media on KKV:lle osoittamassaan toimenpidepyynnössä esittänyt johtavan kohtuuttomaan hinnoitteluun. Viestintävirasto on esimerkiksi tarkastellut yksityiskohtaisesti Digitaalisen käyttö- ja yleiskustannusten kohdentamisperiaatteita sekä kustannusten kohdentamista kanavanipuille. Viestintävirasto ei ole nähnyt kyseisissä menetelmissä ongelmia.
121. Kilpailuneuvosto on ottanut erityissääntelyn alaisen hinnan ja kilpailulain tarkoittaman kohtuuttoman hinnan suhteeseen kantaa sähkömarkkinalain kohdalla: "hinta, joka on sähkömarkkinalain mukaan tarkasteltuna kohtuullinen ja siten hyväksyttävä, ei voi olla kohtuuton kilpailunrajoituslain nojalla".¹⁰⁰
122. Täten (kts. edellisen lisäksi myös kappaleet 111 ja 116) kilpailulain 7 §:n (ennen 1.11.2011 kilpailunrajoituslain 6 §:n) kieltämä kohtuuton hinnoittelu ei oikeuskäytäntö huomioon ottaen vaikuttaisi ainakaan Viestintäviraston tutkimalta ajan osalta todennäköiseltä. Sama johtopäätös pätee luvussa 5.4.4 läpikäytyihin, Digitaalisen hinnoittelussaan soveltamiin menetelmiin, joihin

¹⁰⁰ Kilpailuneuvoston päätökset: Helsingin Energia (151/690/1999) ja Kuopion Energia (173/690/2000).

Nelonen Media on kiinnittänyt huomiota. Näitä ovat tietyt pääomaerien arvostamiseen ja poistokäytäntöihin sekä kustannusten kohdentamiseen liittyneet käytännöt.

123. Kappaleessa 121 viitattu oikeuskäytäntö vaikuttaa käytännössä asian arviointiin kilpailulain näkökulmasta myös niiden ajankohtien hinnoittelun osalta, joita valvontaviranomainen ei ole yksityiskohtaisesti tutkinut. Todennäköisyyttä sille, että hintasääntelyn alaisilla markkinoilla voisi esiintyä kohtuutonta hinnoittelua alentaa se, Viestintävirasto on ottanut hinnoittelun tason lisäksi kantaa myös hinnoittelussa sovelletuihin menetelmiin. Lisäksi Nelonen Medialla olisi Digitan hinnoittelua koskevien velvoitteiden voimassa ollessa ollut mahdollisuus toimenpidepyynnöllä selvityttää yhtiön hinnoittelun viestintämarkkinalainmukaisuus jo nyt tehtyä aikaisemmassakin vaiheessa, jos se olisi epäillyt Digitan hinnoittelussa ongelmia.
124. Viestintäviraston varsinaisten valvontatoimien lisäksi Pöyry Telecom Oy on Viestintäviraston toimeksiannosta selvittänyt Digitan hinnoittelun kustannussuuntautuneisuutta aikavälillä 1.4.2009 - 31.3.2010 arvioinut Digitan digitaalisten televisiolähetyspalveluiden kapasiteetin kokonaishinnan Viestintäviraston arviointikehikossa kustannussuuntautuneeksi.¹⁰¹
125. Selvityksen yhteydessä Pöyry Telecom Oy laati vertailulaskelman, jossa jälleenhankinta-arvona käytettiin selvityksen tekijöiden arviota käyttöomaisuuden jälleenhankinta-arvosta ja jossa hinnoittelulaskelmien sitoutuneessa pääomassa huomioitavaa rahoitusomaisuutta rajoitettiin maksuvalmiuden ylläpidon näkökulmasta. Tehtyjen oikaisujen jälkeen kanavanippukohdattaiset kapasiteettihinnat osoittautuivat muutamia prosentteja kustannuksia suuremmiksi.
126. Nelonen Media esittää toimenpidepyynnössään, että vertailu joidenkin muiden EU-jäsenvaltioiden vastaavien lähetyspalveluiden hintatasoihin on selkeä osoitus Digitan hinnoittelun kohtuuttomuudesta. [...].¹⁰²
127. Nelonen Median esittämää hintavertailua muiden EU-jäsenvaltioiden vastaavien lähetyspalveluiden hintatasoihin ei voida oikeuskäytännön perusteella (katso kappale 110) yksin pitää riittävänä osoituksena kohtuuttomasta hinnoittelusta, koska Digitan tosiasiallisten kustannusten ja tosiasiallisesti pyydetyn hinnan välisestä kohtuuttomasta epäsuhdasta ei ole tässä luvussa esitettyjen johtopäätösten perusteella löytynyt näyttöä. Kohtuuttoman hinnoittelun arvioinnin lähtökohtana on oikeuskäytännön perusteella kustannusten ja hinnan välisen epäsuhdan tarkastelu, ja lisäksi puuttumiskynnyksen on väärinkäyttömuodon kohdalla korkealla. Täten aiemman oikeuskäytännön perusteella ei vaikuta myöskään todennäköiseltä, että esitetyt epäillyt Digitan väitetystä toiminnan tehottomuudesta viittaisivat kilpailulain (ennen 1.11.2011 kilpailunrajoituslain) tarkoittamaan kohtuuttomaan hinnoitte-

¹⁰¹ Pöyry Telecom Oy:n selvitys koski myös kanavanippua E.

¹⁰² Nelonen Media toimenpidepyyntö 6.5.2010.

luun. Lisäksi molempien kysymysten osalta edellä kuvattu suhde kilpailulain tarkoittaman kohtuuttoman hinnan käsitteen ja säännellyn hinnan välillä tarkoittaa sitä, että KKV:n puuttuminen näihin kysymyksiin ei vaikuttaisi muutenkaan vallitsevissa olosuhteissa kovin todennäköiseltä.

128. Kilpailulain 32 §:ssä on säännös asioiden tutkimatta jättämisestä KKV:ssa. Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan KKV jättää asian tutkimatta, jos ei voida pitää todennäköisenä, että kyseessä on lain 5 tai 7 §:n tai Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 tai 102 artiklassa tarkoitettu kilpailunrajoitus. Säännöstä koskevien perustelujen mukaan (HE 88/2010) asia jätetään tutkimatta 2 momentin 1 kohdan perusteella, jos voidaan kohtuudella olettaa, että menettely ei kuulu kilpailulain tai Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kilpailusääntöjen soveltamisalaan.
129. Kilpailulain 32 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan asia voidaan jättää tutkimatta, jos asiaa koskeva toimenpidepyyntö on ilmeisen perusteeton. Lakiesitystä koskevien perustelujen mukaan toimenpidepyyntö on ilmeisen perusteeton esimerkiksi silloin, jos toimenpidepyyntö ei kuulu KKV:n toimivaltaan tai jos toimenpidepyynnössä esitetyt seikat eivät selvästi liity kilpailun turvaamiseen.
130. Lakiesityksen 32 §:n 2 momenttia koskevien perustelujen mukaan "On myös mahdollista, että toimenpidepyynnössä kuvattuun ongelmaan on jo puututtu tai ongelmat johtuvat markkinoiden murrostilanteesta, eikä asiaa ole sen vuoksi syytä selvittää."
131. Asia jätetään digitaalisten ja analogisten televisiolähetyspalveluiden kohtuuttoman hinnoittelun epäilyjen osalta¹⁰³ tutkimatta.

KKV on tehnyt tutkimatta jättämistä koskevan päätöksensä digitaalisia televisiolähetysmarkkinoita koskien seuraavin perustein:

132. 1. Digitaalisen televisiolähetyspalvelun hinnoittelu on ollut erityissääntelyn perusteella kustannussuuntautuneisuusveloitteen alaista, 2. erityissääntelyviranomaisen on selvityspyynnön perusteella tutkinut digitaalisen hinnoittelua ja hinnoitteluperiaatteita digitaalisen lähetyspalvelun osalta, eikä 3. digitaalisen liiketoiminnan kirjanpidon lukuihin perustuva kokonaiskannattavuuden taso anna 1- ja 2-kohdan perusteiden vallitessa riittävää syytä pitää kohtuutonta hinnoittelua todennäköisenä tällä hyödykemarkkinalla. Täten ei voida pitää todennäköisenä, että kilpailulain kohtuuttoman hinnoittelun korkea puuttumiskynnys digitaalisten televisiolähetyspalveluiden kohdalla asiassa ylittyisi. Lisäksi voidaan todeta, että erityissääntelyviranomaisen on aikoinaan jo puuttunut digitaalisen hinnoittelun asemaan markkinoilla asettamalla kustannussuuntautuneisuusveloitteen palvelun hinnoitteluun ja selvittäessään digitaalisen hinnoittelua.

¹⁰³ Pois lukien jäljempänä arvioidut varautumisveloitteisiin ja vuorokautiseen lähetyksiaikaan liittyvät yksittäiskysymykset.

133. KKV:n päätös tutkimatta jättämisestä ei sisällä arviota epäillyn kilpailunrajoituksen lainmukaisuudesta. Mikäli virasto saa uutta tietoa, jonka perusteella on syytä epäillä asiassa käsitellyn toiminnan olevan kilpailulain vastaista, KKV voi ottaa asian uudelleen käsiteltäväksi.

KKV on tehnyt tutkimatta jättämistä koskevan päätöksensä analogisia televisiolähetysmarkkinoita koskien seuraavin perustein:

134. 1. Digitan televisiolähetyspalvelun hinnoittelu on ollut erityissääntelyn perusteella kustannussuuntautuneisuusvelvoitteen alaista, 2. analogiset televisiolähetykset ovat loppuneet 31.8.2007, joten tämän palvelun osalta toimenpidepyynnössä esitetyt seikat eivät selvästi liity kilpailun turvaamiseen, eikä 3. Digitan liiketoiminnan kirjanpidon lukuihin perustuva kokonaiskantavuuden taso anna 1- ja 2-kohdan perusteiden vallitessa riittävää syytä pitää kohtuutonta hinnoittelua todennäköisenä tällä hyödykemarkkinalla. Täten ei voida pitää todennäköisenä, että kilpailulain kohtuuttoman hinnoittelun korkea puuttumiskynnys analogisen televisiolähetyspalvelun kohdalla asiassa ylittyisi. Lisäksi voidaan todeta, että erityissääntelyviranomaisen on aikoinaan jo puuttunut Digitan asemaan markkinoilla asettamalla kustannussuuntautuneisuusvelvoitteen palvelun hinnoitteluun.
135. Lisäksi erityissääntelyviranomaisen on selvityspyynnön perusteella tutkinut Digitan hinnoittelua ja hinnoitteluperiaatteita digitaalisen lähetyspalvelun osalta.
136. KKV:n päätös tutkimatta jättämisestä ei sisällä arviota epäillyn kilpailunrajoituksen lainmukaisuudesta. Mikäli virasto saa uutta tietoa, jonka perusteella on syytä epäillä asiassa käsitellyn toiminnan olevan kilpailulain vastaista, KKV voi ottaa asian uudelleen käsiteltäväksi.

6.4.5 Radiolähetyspalveluiden epäily kohtuuton hinnoittelu

137. Nelonen Median toimenpidepyynnön kohtuuttoman hinnoittelun epäilyt koskevat Nelonen Median radiokanavia Radio Rock ja Radio Aalto. Näiden kanavien kuuluvuusalue käsittää valtaosan Suomen väestöstä.¹⁰⁴ Kyseisten kanavien edellyttämän lähetyspalvelun voidaan lukea kuuluvaksi laajapeittoisten lähetysten markkinoille (katso luvut 6.1.2 ja 6.2.2).
138. Kilpailulain 32 §:ssä on säännös asioiden tutkimatta jättämisestä KKV:ssa. Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan KKV jättää asian tutkimatta, jos ei voida pitää todennäköisenä, että kyseessä on lain 5 tai 7 §:n tai Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 tai 102 artiklassa tarkoitettu kilpailunrajoitus. Säännöstä koskevien perustelujen mukaan (HE 88/2010) asia jätetään tutkimatta 2 momentin 1 kohdan perusteella, jos voidaan kohtuudella olettaa, että menettely ei kuulu kilpailulain tai Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kilpailusääntöjen soveltamisalaan.

¹⁰⁴ Nelonen Median toimenpidepyynnön täsmennys 20.4.2012.

139. Asia jätetään analogisten radiolähetyspalveluiden kohtuuttoman hinnoittelun epäilyjen osalta tutkimatta.

KKV on tehnyt tutkimatta jättämistä koskevan päätöksensä analogisia radiolähetysmarkkinoita koskien seuraavin perustein:

140. KKV on selvittänyt radiolähetyspalvelumarkkinoiden kilpailutilannetta. Laajapeitteisillä radiolähetyspalveluiden markkinoilla toimii Digitan lisäksi toinen lähetyspalveluiden tarjoaja, Telemast. Vaikka Telemast ei pystyisikään tarjoamaan Nelonen Medialle täysin vastaavan kattavuuden palvelua kuin Digita, se toimii kuitenkin laajapeitteisien lähetysten markkinoilla Digitan lisäksi toisena palveluntarjoajana, eikä Digitan asema hinnoittelun suhteen vaikuta täten täysin riippumattomalta. Hintataso, jolla Telemast kilpailee asiakkaista, on laskenut vuoden 2006 jälkeisillä toimilupakausilla¹⁰⁵.
141. Digitan tarjoaman lähetyspalvelun taloudellinen arvo Nelonen Medialle vaikuttaa sen esittämän perusteella olevan vaihtoehtoista palvelua korkeampi¹⁰⁶.¹⁰⁷ Digitan korkeista TV-mastoista lähetettävillä suurtehoajuuksilla saavutetaan ainakin kaupallisten radioiden yleisesti arvostamaa laajaa autokuuluvuutta.
142. Kilpailutilanne laajapeitteisien – mutta ei täysin valtakunnallisten – radiolähetysten markkinoilla ei vaikuta KKV:n arvion perusteella olevan sellainen, että Digita pystyisi hinnoittelemaan palveluaan ilman kilpailun aiheuttamaa rajoitetta. Tähän johtopäätökseen viittaa toisen palveluntarjoajan läsnäolon lisäksi muun muassa Radio Rockin ja Aallon laajapeitteisien lähetyspalveluiden markkinoilla kohtaama hintataso. Ottaen huomioon kilpailulain korkea puuttumiskynnys kohtuuttoman hinnoittelun kohdalla, radiolähetyspalveluiden markkinaolosuhteet käsillä olevassa asiassa eivät viittaa kohtuuttomaan hinnoitteluun.
143. KKV:n päätös tutkimatta jättämisestä ei sisällä arviota epäillyn kilpailunrajoituksen lainmukaisuudesta. Mikäli virasto saa uutta tietoa, jonka perusteella on syytä epäillä asiassa käsitellyn toiminnan olevan kilpailulain vastaista, KKV voi ottaa asian uudelleen käsiteltäväksi.

6.4.6 Digitaalisiin televisiolähetysiin liittyvien palveluiden tarjoaminen kokonaispakettina

144. Toimenpidepyynnössä esitetyn mukaan Digita on sitonut koostamis- ja siirtopalvelut samaan palvelupakettiin lähetyspalvelun kanssa kilpailulain 7 §:n (ennen 1.11.2011 kilpailunrajoituslain 6 §:n) vastaisesti. KKV:n selvityksissä ei ole löytynyt kappaleissa 62 - 69 selostetun mukaisesti Digitan menettelystä näyttöä siitä, että yhtiö olisi soveltanut väärinkäyttönä pidettävän sidonnan (katso luku 6.4.2) keinoja tarjotessaan DVB-T-kapasiteetti- ja en-

¹⁰⁵ Puhelinmuistio Telemast - KKV + Telemastin kommentit 14.3.2012.

¹⁰⁶ Väärinkäytön edellytyksenä kohtuuttoman hinnoittelun kohdalla on se, että tuotteen hinta ei ole kohtuullisessa suhteessa sen taloudelliseen arvoon.

¹⁰⁷ Nelonen Median toimenpidepyynnön täsmennys 20.4.2012.

koodauspalveluita Nelonen Medialle. Nelonen Media esittää Digitan niputtamiseen lähetys-, siirto- ja koostamispalvelut siten, että ne ovat ostettavissa pelkästään kokonaisuutena.

145. Digitan DVB-T-kapasiteettipalvelun ja enkoodauspalvelun hinnastot (kappaleet 63 ja 64) sekä Nelonen Median ja Digitan [...] (kappale 66) eivät kumpikaan tue Nelonen Median väitettä. Ensinnäkin Digita on eritellyt eri palvelut hinnastoissaan ja kiistää sen, ettei palvelunosia olisi voinut ostaa erillisinä. Myös Digitan ja Nelonen Median (Sanoma Entertainmentin) välinen [...] palvelusopimus viittaa tähän, [...].
146. Nelonen Medialle on todennäköisesti etua siitä, että se ostaa lähetys-, siirto- ja koostamispalvelut Digitalta kokonaispakettina, koska Digita vastaa tällöin kokonaisuuden käytettävyydestä. Digitan oman vastuunsa rajoittaminen pelkästään hallinnoimaansa verkon osaan ja sen käytettävyyteen ei myöskään sellaisenaan viittaa kilpailulain 7 §:n (ennen 1.11.2011 kilpailunrajoituslain 6 §:n) vastaiseen tosiasialliseen palveluiden niputtamiseen.
147. KKV on lisäksi tarkastellut Digitan DVB-T-kapasiteettipalvelun tarjoamista kilpailulain 7 §:n vastaisten pakettialennusten näkökulmasta. Tarkastelu on tehty arvioimalla Digitan tarjoamien koostamis¹⁰⁸- ja siirtopalveluiden kustannusten ja hintojen välistä suhdetta vuoden aikavälillä [...]. Tämän arvion perusteella koostamisen ja siirron hinnat ylittivät tällä aikavälillä palveluiden tuottamisesta aiheutuneet kustannukset, mikä ei viittaa kilpailulain 7 §:n vastaiseen pakettialennusten soveltamiseen hinnoittelussa.
148. Kilpailulain (948/2011) 31 § mukaan KKV selvittää kilpailunrajoituksia ja niiden vaikutuksia. KKV ryhtyy toimenpiteisiin kilpailunrajoituksen tai sen vahingollisten vaikutusten poistamiseksi, jos se katsoo elinkeinonharjoittajan tai elinkeinonharjoittajien yhteenliittymän rajoittavan kilpailua 5 tai 7 §:ssä taikka Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 tai 102 artiklassa tarkoitetulla tavalla ja toimenpiteisiin ryhtyminen on tarpeen terveen ja toimivan kilpailun turvaamiseksi markkinoilla.
149. Kilpailunrajoituslain (480/1992, muut. 318/2004) 12 §:n ensimmäisen momentin (ennen 1.11.2011) mukaan KKV selvittää kilpailunrajoituksia ja niiden vaikutuksia. Jos KKV katsoo elinkeinonharjoittajan tai elinkeinonharjoittajien yhteenliittymän rajoittavan kilpailua 4 tai 6 §:ssä taikka EY:n perustamissopimuksen 81 tai 82 artiklassa (nyk. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 tai 102 artiklassa) tarkoitetulla tavalla, sen on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin kilpailunrajoituksen tai sen vahingollisten vaikutusten poistamiseksi. KKV voi kuitenkin olla ryhtymättä toimenpiteisiin, jos kilpailunrajoituksesta huolimatta kilpailua kyseisillä markkinoilla voidaan kokonaisuudessaan pitää toimivana.

¹⁰⁸ Sis. koostamis-, multipleksaus- ja SI-palvelut.

150. KKV:n selvitysten yhteydessä ei ole löytynyt näyttöä siitä, että Digita olisi sitonut koostamis- ja siirtopalvelut samaan palvelupakettiin lähetysohjelman kanssa kilpailulain 7 §:n (ennen 1.11.2011 kilpailunrajoituslain 6 §:n) vastaisesti, eli rajoittanut kilpailua 5 tai 7 §:ssä (31.10.2011 asti kilpailunrajoituslain 4 tai 6 §) taikka Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 tai 102 artiklassa¹⁰⁹ tarkoitetulla tavalla. Asia poistetaan tältä osin käsittelystä.

6.4.7 Nelonen Median viranomaisvelvoitteet

151. Toimenpidepyynnössä esitetyn mukaan Digita hinnoittelee palvelunsa kilpailulain 7 §:n (ennen 1.11.2011 kilpailunrajoituslain 6 §:n) vastaisella tavalla kohtuuttomasti tai syrjivästi, kun Digitan hinnoittelussa ei oteta Nelosen mukaan huomioon erilaisten asiakkaiden erilaisia tarpeita ja tuotteiden tosiasiallista käyttöä. [...].
152. Varautumisvelvoitteista johtuvien kustannusten jakamista eri asiakkaiden välillä on käsillä olevassa tapauksessa tarkasteltu mahdollisen syrjinnän näkökulmasta. Digitan hinnoittelun tasoa on tarkasteltu edellä erikseen kohtuuttoman hinnoittelun näkökulmasta (katso kappale 6.4.4). Vaikka käsillä olevassa asiassa ei ole kyse varsinaisesti erilaisten hintojen perimisestä, saattaisi kuvattunlainenkin menettely olla syrjivää hinnoittelua siinä tapauksessa, että Digita toimittaisi eri asiakkaille varautumisjärjestelyiltään erilaista palvelua eriyttämättä hinnoittelua asiakkaiden kesken siten, että joku niistä pystyisi hyödyntämään kohtaamansa tosiasiallisesti alemman hinnoittelun markkinoilla kilpailussa muita televisioyhtiöitä vastaan.¹¹⁰
153. Kilpailu televisioyhtiöiden kesken ei vaikuta kuitenkaan vääristyvän, vaikka oletettaisiin, että Digita toimittaisi [...] varautumisjärjestelyiltään keskenään erilaista palvelua. Varautumisvelvoitteiden kohdalla on kyse viranomaismääräyksistä, joiden perusteella toteutetut [...] palvelut eivät normaalitilanteissa vaikuta televisionkatseluun.
154. Toisaalta Digita ei ole yhtiön mukaan edes tehnyt investointeja [...] radio- tai televisio-toiminnan harjoittajalle asetettujen varautumisvelvoitteiden täyttämiseksi, vaan Digitan omien koko viestintäverkkoa koskevien normaali- ja poikkeusolojen varautumisvelvoitteiden täyttämiseksi. [...]. Tämän perusteella kyse ei siis edes vaikuttaisi olevan toimitettavan palvelun eriyttämisestä asiakkaasta riippuen, mikä olisi ollut ensimmäinen edellytys sille, että Digitan olisi voinut tämän asian perusteella katsoa hinnoitelleen syrjivästi.
155. Kilpailulain (948/2011) 31 § mukaan KKV selvittää kilpailunrajoituksia ja niiden vaikutuksia. KKV ryhtyy toimenpiteisiin kilpailunrajoituksen tai sen va-

¹⁰⁹ aikaisemmat perustamissopimuksen artiklat 81 ja 82.

¹¹⁰ Esimerkiksi ennakkopäätöksessä C-52/07 (Kanal 5 LTd and TV 4 AB v STIM) unionin tuomioistuin määritteli todennäköisen väärinkäytön olevan kyseessä silloin kun "...jos se (tekijänoikeusjärjestö) soveltaa kyseisten yritysten kohdalla erilaisia ehtoja samanlaisiin palveluihin ja asettaa ne sen tuloksena kilpailullisesti epäedulliseen asemaan, paitsi jos kyseinen menettely voidaan objektiivisesti perustella".

hingollisten vaikutusten poistamiseksi, jos se katsoo elinkeinonharjoittajan tai elinkeinonharjoittajien yhteenliittymän rajoittavan kilpailua 5 tai 7 §:ssä taikka Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 tai 102 artiklassa tarkoitetulla tavalla ja toimenpiteisiin ryhtyminen on tarpeen terveen ja toimivan kilpailun turvaamiseksi markkinoilla.

156. Kilpailunrajoituslain (480/1992, muut. 318/2004) 12 §:n ensimmäisen momentin (ennen 1.11.2011) mukaan KKV selvittää kilpailunrajoituksia ja niiden vaikutuksia. Jos KKV katsoo elinkeinonharjoittajan tai elinkeinonharjoittajien yhteenliittymän rajoittavan kilpailua 4 tai 6 §:ssä taikka EY:n perustamissopimuksen 81 tai 82 artiklassa (nyk. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 tai 102 artiklassa) tarkoitetulla tavalla, sen on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin kilpailunrajoituksen tai sen vahingollisten vaikutusten poistamiseksi. KKV voi kuitenkin olla ryhtymättä toimenpiteisiin, jos kilpailunrajoituksesta huolimatta kilpailua kyseisillä markkinoilla voidaan kokonaisuudessaan pitää toimivana.
157. KKV:n selvitysten yhteydessä ei ole löytynyt näyttöä siitä, että Digita olisi hinnoitellut palvelunsa kilpailulain 7 §:n (ennen 1.11.2011 kilpailunrajoituslain 6 §:n) vastaisella tavalla kohtuuttomasti tai syrjivästi, eli rajoittanut kilpailua 5 tai 7 §:ssä (31.10.2011 asti kilpailunrajoituslain 4 tai 6 §) taikka Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 tai 102 artiklassa¹¹¹ tarkoitetulla tavalla, kun yhtiö ei ole eriyttänyt hinnoitteluaan varautumisveloitteiltaan erityyppisille asiakkaille. Asia poistetaan tältä osin käsittelystä.

6.4.8 Digitan myymä vuorokautinen lähetysaika

158. Toimenpidepyynnössä esitetyn mukaan Digita hinnoittelee digitaalisen televisiolähetyspalvelunsa kilpailulain 7 §:n (ennen 1.11.2011 kilpailunrajoituslain 6 §:n) vastaisella tavalla kohtuuttomasti, kun sen hinnoittelu tapahtuu lähetysajankohdan mukaan (prime time, business time, night time), eikä Nelonen Medialla käytännössä ole mahdollisuutta ostaa 20 tunnin lähetysaikaa 24 tunnin sijasta.
159. Kohtuuttoman hinnoittelun tapauksessa väärinkäytön edellytyksenä on se, että tuotteen hinta ei ole kohtuullisessa suhteessa tuotteen taloudelliseen arvoon. Täten kilpailulain nojalla ei voida yleisesti edellyttää sitä, että yksittäisen lähetystunnin tulisi voida ostaa vakiohinnalla riippumatta vuorokauden ajasta, eikä täten voida myöskään yleisesti edellyttää sitä, että 20 tunnin lähetysajan tulisi voida ostaa suoraan tuntimäärien erotusta vastaavaa summaa halvemmalla riippumatta siitä, mitkä lähetystunnit jätetään ostamatta.
160. Lisäksi, kuten Nelonen Mediankin esittämistä tarpeista voidaan päätellä, osalle vuorokautisista lähetystunneista on todennäköisesti hyvin vähäistä kysyntää. Tällöin 20 lähetystunnin sisältämä taloudellinen arvo ei välttämät-

¹¹¹ aikaisemmat perustamissopimuksen artiklat 81 ja 82.

tä edes juurikaan poikkeaa vuorokautisen lähetysajan taloudellisesta arvosta.

161. Digitan tulisi lähetystunteihin liittyvästä erilaisesta kysynnästä huolimatta pystyä hinnoittelullaan kattamaan kaikkia lähetystunteja vastaavat kustannukset. Digitan pyrkimystä hinnoittelemaan kapasiteettinsa siten, että lähetykskapasiteetti saataisiin mahdollisimman täydellisesti myytyä, ei sinänsä voida pitää ongelmallisena, jos hinnoitteluun ei liity kilpailua rajoittavia piirteitä. Tällainen hinnoittelu pikemminkin kuvastaa erilaista taloudellista arvoa, joka mahdollisesti sisältyy eri vuorokaudenaikoihin sijoittuviin lähetystunteihin.
162. Hintasääntely vaikuttaisi muutenkin siihen todennäköisyyteen, jolla kilpailulain nojalla olisi perusteltua käsillä olevassa tapauksessa puuttua lähetyksajankohdan mukaan tapahtuvaan hinnoitteluun (katso luku 6.4.4). Viestintävirasto on todennut eri vuorokauden aikaa vastaavat hinnatkin 1.10.2008 voimaan tulleessa hinnastossa yhtiölle asetettujen velvoitteiden mukaiseksi.
163. Kilpailulain (948/2011) 31 § mukaan KKV selvittää kilpailunrajoituksia ja niiden vaikutuksia. KKV ryhtyy toimenpiteisiin kilpailunrajoituksen tai sen vahingollisten vaikutusten poistamiseksi, jos se katsoo elinkeinonharjoittajan tai elinkeinonharjoittajien yhteenliittymän rajoittavan kilpailua 5 tai 7 §:ssä taikka Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 tai 102 artiklassa tarkoitetulla tavalla ja toimenpiteisiin ryhtyminen on tarpeen terveen ja toimivan kilpailun turvaamiseksi markkinoilla.
164. Kilpailunrajoituslain (480/1992, muut. 318/2004) 12 §:n ensimmäisen momentin (ennen 1.11.2011) mukaan KKV selvittää kilpailunrajoituksia ja niiden vaikutuksia. Jos KKV katsoo elinkeinonharjoittajan tai elinkeinonharjoittajien yhteenliittymän rajoittavan kilpailua 4 tai 6 §:ssä taikka EY:n perustamissopimuksen 81 tai 82 artiklassa (nyk. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 tai 102 artiklassa) tarkoitetulla tavalla, sen on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin kilpailunrajoituksen tai sen vahingollisten vaikutusten poistamiseksi. KKV voi kuitenkin olla ryhtymättä toimenpiteisiin, jos kilpailunrajoituksesta huolimatta kilpailua kyseisillä markkinoilla voidaan kokonaisuudessaan pitää toimivana.
165. KKV:n selvitysten yhteydessä ei ole löytynyt näyttöä siitä, että Digitan tavassa hinnoitella lähetyksaika kokonaispaketteina ja vuorokauden ajasta riippuen olisi kyse kilpailulain 7 §:n (ennen 1.11.2011 kilpailunrajoituslain 6 §:n) kieltämästä kohtuuttomasta hinnoittelusta, eli kilpailun rajoittamisesta 5 tai 7 §:ssä (31.10.2011 asti kilpailunrajoituslain 4 tai 6 §) taikka Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 tai 102 artiklassa¹¹² tarkoitetulla tavalla. Asia poistetaan tältä osin käsittelystä.

¹¹² aikaisemmat perustamissopimuksen artiklat 81 ja 82.

6.4.9 Liikesuhteesta kieltäytyminen

166. [...] Asia on ollut vireillä Viestintävirastossa.
167. Kilpailulain 32 §:ssä on säännös asioiden tutkimatta jättämisestä KKV:ssa. Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan KKV jättää asian tutkimatta, jos ei voida pitää todennäköisenä, että kyseessä on lain 5 tai 7 §:n tai Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 tai 102 artiklassa tarkoitettu kilpailunrajoitus. Säännöstä koskevien perustelujen mukaan (HE 88/2010) asia jätetään tutkimatta 2 momentin 1 kohdan perusteella, jos voidaan kohtuudella olettaa, että menettely ei kuulu kilpailulain tai Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kilpailusääntöjen soveltamisalaan.
168. Asia jätetään jakelukapasiteetin luovuttamatta jättämisen osalta tutkimatta.

KKV on tehnyt tutkimatta jättämistä koskevan päätöksensä jakelukapasiteetin luovuttamatta jättämistä koskien seuraavin perustein:

169. Digitalla on toimiluvan nojalla velvollisuus luovuttaa kapasiteettia ohjelmistoluvan haltijoille. Viestintävirasto on ensisijaisena viranomaistahona selvittänyt mahdollista toimiluvan ehtojen rikkomista asiassa ja asiassa on päästy lopputulokseen. Neuvottelun lopputuloksena sekä Urheilutelevisio että Digita katsoivat, että havaitut ongelmat [...] olivat poistumassa suhteellisen lyhyen ajan kuluessa, eikä Urheilutelevisio vaatinut Viestintävirastolta välitömiä toimenpiteitä asian suhteen.
170. Lisäksi muutenkaan ei voida pitää todennäköisenä, että kyseessä on lain 5 tai 7 §:n tai Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 tai 102 artiklassa tarkoitettu kilpailunrajoitus. Digita ei toimi alamarkkinoilla Suomen Urheilutelevision kanssa, joten menettelyn kilpailua poissulkevista vaikutuksista ei ole merkkejä, eikä Digitalla ole yhtiön mukaan ollut myöskään vapaata kapasiteettia Suomen Urheilutelevision lähetyksille.
171. KKV:n päätös tutkimatta jättämisestä ei sisällä arviota epäillyn kilpailunrajoituksen lainmukaisuudesta. Mikäli virasto saa uutta tietoa, jonka perusteella on syytä epäillä asiassa käsitellyn toiminnan olevan kilpailulain vastaista, KKV voi ottaa asian uudelleen käsiteltäväksi.
172. KKV:n päätös tutkimatta jättämisestä ei sisällä arviota epäillyn kilpailunrajoituksen lainmukaisuudesta. Mikäli virasto saa uutta tietoa, jonka perusteella on syytä epäillä asiassa käsitellyn toiminnan olevan kilpailulain vastaista, KKV voi ottaa asian uudelleen käsiteltäväksi.

6.4.10 Yhteenveto

173. KKV on selvittänyt Digitan hinnoittelua kohtuuttoman ja syrjivän hinnoittelun sekä sitomisen näkökulmasta. Selvitysten yhteydessä ei ole löytynyt näyttöä siitä, että Digita olisi sitonut palveluitaan kilpailulain 7 §:n (ennen

1.11.2011 kilpailunrajoituslain 6 §:n) tai SEUT 102 artiklan vastaisesti yhteen. Selvityksissä ei ole löytynyt näyttöä myöskään siitä, että Digita olisi hinnoitellut palveluitaan kilpailulain 7 §:n (ennen 1.11.2011 kilpailunrajoituslain 6 §:n) tai SEUT 102 artiklan vastaisesti kohtuuttomasti tai syrjivästi hinnoitellessaan lähetyaikaa kokonaispaketteina ja vuorokauden ajasta riippuen, tai kun se ei ole eriyttänyt hinnoitteluaan varautumisvelvoitteiltaan erityyppisille asiakkaille. Asia poistetaan näiltä osin käsittelystä.

174. Väitetyn liikesuhteesta kieltäytymisen (Suomen Urheilutelevisio Oy) sekä digitaalisten ja analogisten televisiolähetyspalveluiden, ja analogisten radiolähetyspalveluiden kohtuuttoman hinnoittelun¹¹³ epäilyjen tutkimiselle ei ole ollut edellä yksilöidysti perusteita. Asia jätetään näiltä osin tutkimatta.
175. KKV:n päätös tutkimatta jättämisestä ei sisällä arviota epäillyn kilpailunrajoituksen lainmukaisuudesta. Mikäli virasto saa uutta tietoa, jonka perusteella on syytä epäillä asiassa käsitellyn toiminnan olevan kilpailulain vastaista, KKV voi ottaa asian uudelleen käsiteltäväksi.

7 Sovelletut säännökset

176. Kilpailulaki (948/2011) 3 §, 31 §, 32 §, 50 §; kilpailunrajoituslaki (480/1992, muut. 318/2004) 1 a §, 12 §.

8 Muutoksenhaku

177. Kilpailuviraston tässä asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta markkinaoikeudelta kilpailulain 44 §:n mukaan siinä järjestyksessä kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitusosoitus on liitteenä.

¹¹³ Pois lukien kappaleessa 173 mainitut erityiskysymykset.

9 Lisätiedot

Lisätietoja antavat erikoistutkija Juha Karjanlahti, puhelin 029 505 3355 ja sähköposti etunimi.sukunimi@kkv.fi, sekä apulaisjohtaja Valtteri Virtanen, puhelin 029 505 3621 ja sähköposti etunimi.sukunimi@kkv.fi.

Apulaisjohtaja

Valtteri Virtanen

Erikoistutkija

Juha Karjanlahti